

Mako Kumwimp Kwapwe Kare Kar Mekia Akwapnámp Kar

Makomp e te Jon Mak. Mao te Jisaso érékpá yárak i konámp éntér-sámpramp arop ankwap mono. Maomp taun kare te Jerusalem.

Pol ntia Barnabas yárakria koumteouráp aropan Jisasomp kar farákáp nepo, Mak am arop yaworan yaewourimpon.

Jisaso pok tenánko, wakmwaek 35 yopwar niamp arake fek, Mak te Rom aropan Jisaso kwapwe kare yárakimpan mérenkria mámá kar má kumwimpón.

Rom mekamp arop fárakap te kárakáre kor ankank kwapweantá kíkiánk napo, Mako man sérrá, ‘Jisas te Kwaromp kárakáre yénképnámp ankank yorororia, kárakáre fek tére námon’rá kumwimpón.

Ént mek nérrá kák konámp Jono farákápámp kar

¹ Mámá kar mámáte Kwaromp Táráp Jisas Kraisoimp Kwapwe Kare Karono.

² Mámá manénkir korop námp máte profet Aisaia wokwaek kumwimp niampon. Kwaro arakrá sér:

“Wawenke! Ono onomp kar farákáp naenámp arop ankárankamp sámp-kérép nanko, manénkir mao akwapeaka waráp por mwae kup yoroano.

³ Arop yak mo apár meknámp kar ankwap

tékén arakrá sér:

‘Tokwae Karampor mwae kup yoroenke!
Mao akwap naenámp mwae kup fwapok-wapenke!’ ” ⁴

⁴ Kwaro séri námpnámp taknámp Jon ént mek énér i konámp arop mao te arop yak monámp apár mek akwapea maok, mao koumteouráp aropan kar farákápria sérrá, “Yumo te yiráp kwatae ninik pwararea ént mek nér napo maok, Kwaro yiráp am ninik kwatae tirá épér naenámpón.” ⁵ ⁵ Aeránko maok, apár Judia mekamp koumteouráp arop ponankor, tá Jerusalem mekamp koumteouráp arop ponankor Jononámpok tukupea nárap kwatae ninik am farákáp napo maok, Jono am fárakapan ént Jordan mek nérrá kák.

⁶ Jon te kamel pwae fek yoroinap waempyam yirimpea maok, fir yípi fekamp sépér fákap. Aea maok, mao te tákár ntia yao pwae mekamp éntu éntan fárimpon. ⁷ Aeria maok, mao kar arakrá farákáp: “Arop ankárak onomp wakmwaek korop námp te maomp kárákáre onomp kárákáreran kwe-pwar námpon. Ono te apárok kánanke kare yak nampara, ono maomp wonae fik kwaráp torokompría maomp su fekamp paok aokorop nanamp * pourou mono. ⁸ Ono te yumwan ént fek nérrá kák nampoline. Mao te yumwan Yiki Kor Spirit fek nérrá kák naenámpón.” ⁸

*Jono Jisasén ént mek anámpámp kar
Matyu 3:13-17; 4:1-11; Luk 3:21-22; 4:1-13*

⁴ **1:3:** Ais 40:3; Mal 3:1; Lu 7:27 ⁵ **1:4:** Lu 1:77; Ap 13:34

* **1:7:** Matyu 11:3 fekamp kar fi nkeampo. ⁸ **1:8:** Ap 1:5

9 Am ke fek táman maok, Jisas apár Galili mekamp Nasaret meknámp korop nánko, Jono man ént Jordan mek anámpámp. **10** Aeanánko maok, ént meknámp forokor tará aokrá kárák fek fokop nánko, koupour kar narek yámar me kikir akwap nánko, nke nánko maok, Yiki Kor Spirit ant yuri niampaao maonámpok ék. **11** Aenko maok, yámar meknámp arop kar niamp wumwiria sérrá, “Amo te onokump táráp kare ara, ono amwan warákár tokwae nampon. Amo kwapwe kare ninik nap te, ono yonkwae kárámp nampono.” **12**

Satano Jisasén poupwekápimp kar

12 Aenko am ke fek táman, Yiki Kor Spiritao Jisasén kwar saráp mek sámp-kérép. **13** Aenko maok, mao am kwar saráp mek am mek 40 yámar yakánko maok, tá Satano koropea man poupwekáp. Mao yao pwae mekamp firént yakánko maok, ensel fákáre man yaewouriapon. **14**

Jisaso Galili meknámpia térerá akwapámp kar

Matyu 4:13-22; Luk 5:1-11

14 King Herot Jonén fákápá papánko maok, Jisas distrik Galili mek koropeaka Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá yárákimp. **15** Mao sérrá, “Kwaro sérimp ke te oukoumwan te wae korop námpón. Kwaromp firáp taokeyak naenámp te wae wonae fik korop námpón. Yumo kwatae ninik pwarará Kwapwe Kare Kar má wawiaka, karenorá mérenkel!” **16**

10: Jo 1:32 **11:** Sng 2:7 **13:** Hi 4:15 **15:**
Mt 3:2

Jisaso arop yiaworaopweran sérianánko, énénki tukupap kar

Matyu 4:18-22

16 Jisaso ént aokore Galili firi pokria nke nánko maok, Saimon ntiaka Andru mwearao ént aokore mek umben sirarrá yak. Am arop yawor te éntékam tirá am fek mani sámp konepon. **17** Aepo maok, Jisas am arop yaworan sérrá, “Yumo te onomp wakmwaek koropenke! Ono yumwan Kwaronámpok arop éréképá korop konap yénkép nanampono.” **18** Aeránko maok, am arop yaworao kor koupour kar umben fekamp tére pwarará maomp wakmwaek akwap. **19** Takia tukup tae morokria nke nánko maok, Sebedimp tárápyar Jems ntiaka Jon mwearao kor bot mek yakrá umben aompoprá fwapokwaprá yak. **20** Aepo maok, Jisaso wumwi nánko, am arop yaworao kor narop-war Sebedi ntia tére konap arop mént bot mek yakáp napo maok pwarará, am arop yawor Jisasén éntér paprá akwap.

Jisaso arop ankwapamp pouroukamp kwatae-arop yérépemp kar

Luk 4:31-37

21 Aea maok, am fárakapao taun Kaperneam mek tukupea maok, Sabat yae fek Juda firamp lotu nap mek youmpea maok, Jisas koumteouráp aropan kar farákáp. **22** Aenko maok, am fárakapao kor maomp kar wariaka kokorokor. Mao te Kwaromp lo yénkrá farákáp konap arop fárakapamp kar farákáp niamp mono, ankár mér tokwaeráp

◊ **1:18:** Mt 19:27

aropamp kar kárákáre niamp fek am fárákapan yénkrá farákáp námpon. [✳]

²³ Am ke fek táman am fárákapamp lotu nap mek koropnámp arop ankwap, maomp pourouk kwatae-aropao noumpoukoupá yaknámp Jisasén tékén wumwi kar fek sérará, ²⁴ “Nasaret mekamp Jisas, amo yinan te apae naeria nape? Ae te amo yinan kwatae pap naeria korop rape? Ono te wae mér nampon: Amo te Kwaromp yiki kare aropono.” [✳] ²⁵ Aeránko maok, Jisas am kwatae-aropan yoporia sérará, “Amo kari kwapono. Am arop pwarará akwapae!” ²⁶ Aeránko maok, am kwatae-arop am aropamp pourouk noumpoukoupá yakeanámp te pu yae youria fépén tokwaea pwarará worokor pik. ²⁷ Aenánko maok, koumteouráp arop ponankor kour me woukouria maok, am fárákapao námoku támao sérarrá, “Máte apaenono? Máte kar wourécamono! Mámá arop máte kárákáre kourono! Aenámpara, mao am kwatae-aropan kar sénánko, am fárákapao maomp kar wawi konapono!” ²⁸ Aenánko maok, maoinámp kar Galili mekamp arop fi am ponankor am kar koupour yárak nánko wawia pwí napon.

Jisaso Pitamp yupuramp éntupwar touwe fwapi papámp kar

Matyu 8:14-17; Luk 4:38-41

²⁹ Am fákárerao lotu nap meknámp youmpea ek tukup. Tukupea maok, koupour Saimon ntiaka Andrump nap mek yoump. Tá Jems ntiaka Jon méntér akwap. ³⁰ Aeapo maok, Saimonomp

[✳] **1:22:** Mt 7:28 [✳] **1:24:** Mk 5:7; Jo 6:69

yupuramp éntupwar kákánar fek pourou touwe fokornámp touwe sámpea amp. Aenko maok, koupour Jisasén ‘Touwean’rá sér. ³¹ Aeapo maok, Jisaso maonámpok youmpea man yaek sámpea papánko maok, am pourou touwe fokornámp touwe am worokor pikánko maok, mao fárámpoa am fárakapao fár mwanap fir yankapámpón.

*Jisaso kápae kare touwenap arop fwaprá kákámp
kar*

Matyu 8:16-17; Luk 4:40-41

³² Takia maok, kumuran yámar porokor nánko, † ankwap fárakap touwenap arop éréképeaka maonámpok korop. Aeria maok, koumteouráp aropan kwatae-arop noumpoukoupea yaknámp fárakapan kor éréképá korop. ³³ Aeria maok, am taun mekamp koumteouráp arop ponankor koropeaka am nap topok koupoukour. ³⁴ Aeapo maok, Jisaso koumteouráp arop kápae kare nkwakwe make touwe sámpá yakáp napan fwapokwap. Aeria maok, am fárakapamp pouroukamp kwatae-arop kápae kare yéréperá kérép. Aemantá maok, am kwatae-aropao kor mao te wanonorá mérapantá maok, mao am fárakapan ‘Kar sérari kwapono’ ria maok, fou e séri pwar. ³⁵

† **1:32:** Yámar porokor námp fek, Sabat yae pwar námpara, (Ves 21 fek nkeae.) koumteouráp arop fwap panek mwaek paokop mwanapon. Ae mwanapara, arop ankwap fárakap náráp touwenap arop fákáreran éréképea Jisasnámpok tukup napon. “Juda Tére konap Nínik” Buk 2 fekamp kware 72 fek nkeae. ³⁶ **1:32:** Mt 4:24

◊ **1:34:** Mk 3:11-12; Ap 16:17-18

Jisas apár Galili mek térerá yáranknámp kar

Luk 4:42-44

³⁵ Koumounek kar oukoumwani kírikip yak námpmek, Jisas fárámpeaka oukur tará apárok arop yak mo nap fek akwapea námoku mwar am fek yakrá Kwarén kar toropwap. ³⁶ Aenánko maok, tá wakmwaek Saimon ntia maomp ankwapyaenáp fárákap tukupea Jisasén nke. ³⁷ Am fárákap man nkea maok, sérrá, “Ponankor koumteouráp arop amwan oupourounk nape.” ³⁸ Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Ae te wampweno. Nomo wonae fik mwaekamp némp-némp paokoprá tukup mwaro. Ono am fárákapan kor kar farákáp nanampria am táman ono korop nampono.” ³⁹ Aea maok, mao am apár Galili mekamp ponankor némpoukmwaek yárankria maok, am arop firamp lotu nap mek am fárákapan kar farákáprá yárák. Aeria maok, kwatae-arop yéréperá kérépámpón. ⁴⁰

Jisas lepra touweráp aropan fwapi papámp kar

Matyu 8:1-4; Luk 5:12-16

⁴⁰ Aenko maok, lepra arop ankárankamp maonámpok koropea maok, kwaráp torokompria man koupoute kar sérrá, “Jisas, amo tak naeria nap kwamp te, onan fwapi pap napo, onomp pourou fwap yiki kukur naenámpón.” ⁴¹ Aeránko maok, Jisaso man aropompria maok, maonámpok nárákarrá maomp pourouk yae papria sérrá, “Onomp nínik te waráp touwe wae pwar nánko, amo fwapi yakae.” ⁴² Aeránko maok, am fek táman am lepra touwe wae pwar nánko, mao wae

[◇] **1:35:** Mt 14:23; Lu 5:16 [◇] **1:39:** Mt 4:23-25

kwapwe kare yak. ⁴³⁻⁴⁴ Jisaso man kar kárákáre fek arakrá sér, “Amo te mámá ankank waráp pourouk korop námp máte, arop ankwapan séri kwaponon. Amo akwapea prisén waráp pourou yénképria maok, Moseso sérimpnámp waráp lepra touwe fwapnámp ofa sánkampo. Aenapo maok, arop nkea waráp touwe wae pwar námp mér mwanapono.” Aerá séria pwarará, man sámp-kérép. ⁴⁵ Aerá séránko, akwapámpao maok, koumteouráp aropan am kar farákápría maok, kápae kare némpoukmwaek farákáp. Aemantá maok, Jisaso kor, taun mek akwap nanko, koumteouráp arop kápae kare námwan koropá ikirantánoria akwap mo. Mao te ankár am arop yak mo nap fek am fek saráp yak nánko maok, koumteouráp arop némp-némp ponankor maonámpok korop. ⁴⁶

2

Jisaso arop ankwap pu yae surumpwi tanknámp fwapi papámp kar

¹ Aea maok, ankwap kumuruk Jisas warko taun Kaperneam mek arákarrá akwapeaka, nap mek yak. Aenánko maok, koumteouráp aropao, mao nap mek yakánrá sénap kar wa. ² Aeria maok, kápae kare koumteouráp arop koropea nap mek néntépapo, am nap te wae fákapánko maok, táté ménki fek mwaek kor népe yak mo. Aenánko maok, mao am fárakapan kar farákáp. ³ Aenánko maok, arop ankwap maomp kour ponankor surumpwi yaknámp, arop yiaworaopwerao sunkwiar mek

⁴³⁻⁴⁴ 1:43-44: Wkp 14:1-4 ⁴⁵ 1:45: Mk 7:36

papea Jisasnámpok sankorop.⁴ Sankoropea maok, nkeapo am fek te koumteouráp arop néntépa waeapo maok, am Jisasomp wonae fik sayink mwanap pourou mo. Aenámpantá maok, am arop kakapea nap yumuntuk pokea maok, nap oupouroup tenap ankank keakapea am meknámp am arop sunkwiar paok fek tokoropea, yaek fákeyakáprá ér-popwarrá píkia Jisasomp wonae fik pap.⁵ Aenapo, Jisaso am fárakapao man mérnámp nkea maok, am touwenámp arop táman sérrá, “Táráp e! Ono waráp kwatae niník te wae sámp-sinampono.” ⁶

⁶ Aeránko maok, am nap mek tankápnáp Kwaromp lo yénkrá farákáp konap arop ankwap fárakap náráp niník mek arakrá niník,⁷ “Am arop te apaeritea takrá séri námpón? Mao am kar sénámp te Kwarén ér-pwar námp nie? Arop ankwap ankárrankampao kwatae niník tirá épér naenámp pourou mono. Am te Kwar ankárrankao saráp maok tak i konámpono.” ⁸

⁸ Aerapo maok, Jisas koupour kar am fárakapamp niník wae méria maok, arakrá turunk, “Apaeritea yumo takrá niník napono?”⁹ Ono mokope kar fwap pwi yaknámp sénanampon? Ae te ono sérrá, ‘Ono waráp kwatae niník sámp-sítenamp’rá sénamp támao fwap pwi yak námp ni? Tá ono sérrá, ‘Amo fárámprá waráp am fek ampinap ankank sámpaea akwapae’rá sénamp támao fwap pwi yak námp nie?’¹⁰ Aeno ono ník namp te yumo ankár arakrá mérenkria nampon: Aropamp Táráp Kwaro man, mámá apár fek

⁶ 2:5: Lu 7:48 ⁸ 2:7: Jop 14:4; Ais 43:25; 1 Jo 1:9

takaeria kárákáre sánkeanánko, am fek mao fwap aropamp kwatae ninik tirá épér naenámpón.” Aerá séri pwarará maok, am kour surumpwi yaknámp aropan sérrá, ¹¹ “Ono amwan sér rae: Amo fárámpea waráp ampinap ankank sámpea amokuráp nap mek akwapael!”

¹² Aeránko maok, mao fárámprá am koumteouráp aropao nke nap fek koupour náráp amp i konámp ankank sámpea akwap. Aenánko maok, arop ponankor kokorokoria maok, Kwaromp e sakapria arakrá sér, “Wokwaek kar yino te make ankank nke moimpon!” [✡]

*Jisaso Livain warámpámp kar
Matyu 9:9-13; Luk 5:27-32*

¹³ Takia pwarará, Jisaso warko ént aokore yaknámp mwaek akwap nánko maok, koumteouráp arop kápae kare maonámpok korop napo maok, mao Kwaromp kar am fárákapan farákáp.

¹⁴ Aea maok, mao akwapea nke nánko, Alfiusomp táráp Livai takis sámp konap nap mek tank. Tank nánko maok, Jisaso man sérrá, “Onomp wakmwaek koropae.” Aeránko maok, mao kor fárámprá maomp wakmwaek akwap.

¹⁵ Wakmwaek Jisaso námoku érékpá yárák i konámp arop fákárerént Livaimp nap mek tankáprá fépér. Aenapo maok, kápae kare takis sámp konap arop, tá aropao Kwatae ninikráp arop’rá sér i konap am arop fárákap Jisas apaean nke mwaria maomp wakmwaek paokop nap, am ankwap fárákap énénki tankáprá fépér. ¹⁶ Tá lo yénkrá farákáp konap Farisi fákárerao nkeapo

[✡] **2:12:** Mt 9:33

maok, Jisaso takis sámp konap arop, tá kwatae niníkráp arop makia mént tankáprá félérapo maok, am fárákao Jisas éréképea yárankinámp fákárera sérrá, “Mao te apaeritea am takis sámp konap arop ntia kwatae niníkráp aropént tankrá fánámpón?” [✳]

¹⁷ Aerapo maok, Jisas wawia mao am fárákapan sérrá, “Touwe fwapnap arop te doktanámpok tukup mo i konapon. Touwenap aropao saráp doktanámpok tukup konapono. Taknámp ono ék namp te, námo yae-párák kare niníkrápao namprá niníknap aropan te mono. Arop námo kwatae niníkrápao namprá niníknap aropan wumwia érékép naeria ék nampono.” [✳]

Fir wuri konap kar
Matyu 9:14-17; Luk 5:33-39

¹⁸ Ankwap ke fek Jono éréképá yárák i konámp arop, tá Farisi fákárera kor Kwarén kar toropwap mwaria fir wuri napo maok, ankwap fárákap korocea Jisasén arakrá turunk, “Jono éréképá yárák i konámp arop fákáre ntia Farisi fákárera kor Kwarén kar toropwap mwaria te fir wuri konapono. Aeno amo éréképá yárák i konap arop fákárera fir wuri mo i konap te apaeritea napon?”

¹⁹ Aerapo maok, Jisaso am fárákapan wounáp kar sérrá, “Arop ankárakamp yupu sámp naerianámp oukoumwan yak námp fek te, maomp nouroup fwap fir wuri konap nie? Mono! Am arop yupu sámp naerianámp oukoumwan am nouroup aropént yak námp fek te fir wuri mo i

[✳] **2:16:** Mt 11:19; Lu 15:1-2 [✳] **2:17:** Lu 19:10; 1 Ti 1:15

konapono. ^{◊ 20} Aeno nánkár wakmwaek am yupu sámp naerianámp aropan sámpá tukup tenapo maok, maomp nouroup arop yonkwae touweria fir wuri mwanapono.

²¹ Arop te wourékam waempyam fákáre sámpeaka waempyam épi me fek paprá aomp mo i konápon. Táte mao tak nánko te, am waempyam wourékam támao épi waempyaman níkír nánko, warko pearákár tokwae naerámon. ²² Arop te meme yípi fekamp botol épi mek te wain wourékam * kér mo i konapono. Aeno am mek kérapo te, wainao am meme yípi fekamp botol am te fápárákápi papria wain ént kwarákár naeria námon. Aeria am wain ntia meme yípi fekamp botol épi te énénkér kwatae akwap neria nepon. Aeno arop te ankár wain wourékam te meme yípi wourékam fekamp botol mek kér i konapono.” [◊]

Sabat yae fek tére mo i konap kar

Matyu 12:1-8; Luk 6:1-5

²³ Ankwap Sabat fek Jisas ntiaka mént paokop i konap arop wit yoroi tenap yopwaraok tukup. Tukupea maok, Jisasomp fákáre am wit ankwapmwaek fár mwánámpria kánánkápapo maok, ^{◊ 24} tá Farisi fákárerao Jisasén sérrá, “Wae! Am te Sabat yae fek kákánk i konap te apaerá tére napono?”

²⁵ Aerapo maok, Jisas am fárakapan sérrá, “Ae te yumo wokwaek Devitoimp kar buk fek yak námp te nke mori kwapono? Ono sénamp te am ke fek

^{◊ 2:19:} Jo 3:29 ^{*} ^{2:22:} Matyu 9:16 fekamp kar fi nkeae.

^{◊ 2:22:} Mt 9:16-17; Lu 5:36-39; 1 Ko 10:21; 2 Ko 6:16 ^{◊ 2:23:}

Lo 23:25

Devit ntia maomp arop fárákap ankank mo nánko yae-porokwe napono. ²⁶ Abiatar pris taokeyak konámp arop yaknámp ke fek, Devito Kwaromp Nap mek youmpea, pan Kwaro éntér sínámp mwaek am fek páte nap fária maok, náráp mént koropnap aropan kor ankwapmwaek nénkámpón. Am pan te fouara, pris fákáreao saráp fépér i kona-pan nimpon.” ²⁷

²⁷ Jisaso am fárakapan ankwap kar sérrá, “Kwar te, Sabat yaeran yaewour naenámpria arop yoro mono. Sabat yae te arop anepér mwanaap yae-wour naenámpria pap námpon. ²⁸ Aenámpara, Aropamp Táráp te mao námoku Sabat yaeran kor poukwap námpon.”

3

Sabat yae fek Jisaso yae yonkwaenámp arop fwapi papámp kar

¹ Jisaso warko lotu nap mek yoump nánko maok, arop ankárak yae yonkuae yak námp am mek yak. ² Aenánko maok, am Farisi fárákap támao Jisasén, mao te Mosesomp lo ták-pwararea Sabat yae fek am arop fwapi pap te mokopean nkea man kot mwaria yépékrá yakáp. ²⁸ ³ Aeapo maok, mao am yae ankwapmwaek yonkuae yaknámp aropan sérrá, “Amo koropae!” Aenánko am arop te koropea kuk fokopeyak. ⁴ Aenko maok, mao am fákáreran sér, “Lo te nomo tére mo i konámp sabat yae fek ‘Apaenk’rá sénámpón? Ae te nomo arop ankwapan yaewour mwanaámp ni, ankwapan kwatae pap mwanaámp nie? Ae te

²⁶ 2:26: 1 Sml 21:1-6 ²⁷ 2:27: Lo 5:14 ²⁸ 3:2: Lu 13:14

nomo te arop yaewour nánko yiki yak naenámp ni, porokwapá pap mwanámp nie?" Aerá sénánko maok, am fárákapao kor kar sér mo. ⁵ Aeapo maok, Jisaso fokopeyakrá énounkouprá yakea am fárákap te aropan yonkwae touwe mono, loan saráp ninik kárákáre napo, am táman nkea yopor yonkwae pwarámpao maok, yonkwae touwe méntér. Aeria maok, Jisaso am yae yonkwaenámp aropan sérrá, "Waráp yae kor ékékérae." Aeránko maok, mao yae ékékéránko maok, maomp yae warko fwap. ⁶ Aenánko maok, tátē Farisi fákáre koupour ferámprá lotu nap pwarará tukupea Herotomp arop fákárerént tapokwapea Jisasén farop mwanámpria kar sérar. [☆]

Kápae kare koumteouráp arop ént aokore fik koupoukourap kar

⁷ Jisas námoku éréképá yárap i konámp aropént am taun pwarará ént aokore Galili fik tukupapo maok, koumteouráp aropao kor méntér tukup. ⁸ Am arop fi te distrik Galili mekamp, tá distrik Judia mekamp, tá taun Jerusalem mekamp, distrik Idumea mekamp, ént Jordan nkwanwaek fi mwaekamp, tá taun Tair ntiaka Saidon mek mwaekamp arop fi kápae kare támao Jisaso térenámp kar wawia maok, maonámpok korop. ⁹ Aeapo maok, Jisaso námoku éréképá yárap i konámp aropan sérrá, "Arop kápae kare koropea onan ikir mwanape. Ae mwarea napara, yumo onompor bot sankoropea wonae fik nánapi fákeyakáp napo, ono am mek korokwap nanampono." ¹⁰ Am te wokwaek kápae kare

[☆] 3:5: Mt 9:13 [☆] 3:6: Mt 22:15-16

koumteouráp aropan touwe fwapokwaprá kák tenámpantá maok, kápae kare arop fi námwan fwapi papanoria maomp pourouk yae pap mwaria koropea maomp wonae fik koupoukour. **11** Aenapo maok, am arop pourouk woukouri yakápnámp kwatae-arop fárakap man nkeria te, kwaráp torokomprá tékén wumwi kar fek ‘Amo te Kwaromp Táráp’rá sér i konapono. **12** Aenapo, mao am fárakapan ‘Námo te wanonorá séri kwapono’ ria tae fek sér.

Jisaso éntér-sámpamp arop ‘Aposel’ yoroi káknámp kar

Matyu 10:1-4; Luk 6:12-16

13 Jisaso am arop ou pwarará námoku mwar faonkwek pokea maok, arop ankwap fárakap maonámpok korop mwanap sénaeria, ponankor wumwi nánko, korop. **14** Am arop ou mekamp éntér-sámpamp arop nánkárápea ‘Aposel’rá sérianánko, am fárakap méntér yakáp napo, mao te am fárakapan Kwaromp kar farákápenkria tirá kérép, **15** tá Kwatae-arop tirá kérép mwanap kárákáre nénk nanampria námpón. ☀ **16** Am éntér-sámpamp aropamp e te ará: Saimonén ankwap e ‘Pita’rá sér. ☀ **17** Tá Sebedimp táráp Jems ntia maomp nánae Jonén man kor ankwap e ‘Boanerges’ ri pap. Am e fi te ‘Oukurérao párákapnámp niamp arop’rá sénapono. ☀ **18** Tá Andru ntia Filip, tá Bartolomyu, tá Matyu, tá Tomas ntia Jems Alfiusomp táráp, tá Tadius, tá

❀ **3:15:** Lu 9:1 ☀ **3:16:** Jo 1:42 ☀ **3:17:** Lu 9:54

Saimon te Selot pati * mekamp, ¹⁹ tá Judas Iskariot mao te nánkár Jisasénenkria outíri naenámp aropono.

*Jisas Belsebulént tére námp'rá sénap kar
Matyu 12:22-37; Luk 11:14-23*

²⁰ Jisaso akwapea nap mekánko maok, tá kápae kare koumteouráp arop koropea warko koupoukourapo maok, tátē Jisas ntia mao érékpá yárankámp fárakap mao tankáprá fár mwanap ke te yak mo. ²¹ Aenko maok, tátē námokuráp kar nánaeounáp Jisas takrá tére námp wawia maok, mao te épépétrépri kanrá warámp mwaria korop. ²²

²² Lo mérnap arop Jerusalem meknámp korop. Koropea maok, arakrá sér, “Belsebul Jisasént yak námpón.” Tá “Mao te kwatae-arop poukwap konámp Belsebulomp kárákáre fek am kwatae-arop fákáre yéréperá kérép námpón.” ²³ Jisaso am fákáreran wonae fik koropenkria maok, mao am fárakapan wounáp kar arakrá sér, “Satan te mokopia Satan yéréperá kérép naenámpón? ²⁴ Arop ankárakkamp firao kuk pírékarea nonopok yorowar nep te, am arop fi fwapi kárákáre yak naenámp pourou mono. ²⁵ Tá ankárakkamp nap mekamp aropao yorowaria te, am nap mekamp arop te fwapi tankáp mono. ²⁶ Tá Satan poukeyak námp mekamp ankwap-ankwap fákáre nonopok yorowaria te, am fi pípirikir tukup napo te, mao kor kárákáre yak mono, pwar naerámpón.

* **3:18:** ‘Selot pati’ arop fárakap te Rom firao Juda firan poukwap te monoria kákánk i konap arop fárakapono. ²⁰ **3:20:** Mk 6:31

²¹ **3:21:** Jo 10:20 ²² **3:22:** Mt 9:34

²⁷ Arop ankárarkao kárákáre kor aropamp nap mek ankank pouroukoup naeria te, kwaporok yoump mo i konámp nie? Mao te am taenámp aropanénkír sámpea yarokwapea pátea maok, am aropamp nap mekamp ankank ponankor ti konámpono. [☆]

²⁸ Ono te yumwan waeman kare sér rae: Kwar te koumteouráp aropamp ponankor kwatae nínik ntia ponankor wouroump kar sér i konap te fwap tirá épér naenámpón. ²⁹ Aeno aropao Yiki Kor Spiritan wouroump sénámp te, Kwar te maomp am wouroump sérinámp kwatae nínik te sámp-sir mono. Oukoumwan, tá nánkár wakmwaek kor am nínik kwatae te ankár taki yaká yak naerámpón."

³⁰ (Am fárákapao ‘Kwatae-arop man noumpoukoupeyak námp’rá sénapantá, Jisaso makrá sénámpono.) [☆]

*Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp koropnap kar
Matyu 12:46-50; Luk 8:19-21*

³¹ Am ke fek táman, Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp Jisasnámpok korop. Koropea ek yakáprá ‘Mao mankano’rá sér. [☆] ³² Aeapo maok, koumteouráp arop kápae kare man ko-sitea tankáprá maok, man arakrá sér, “Amo wawae! Waráp éntupwar ntia waráp nánaeounáp ek yakáprá amwan wumwi nape.” ³³ Aenapo maok, mao am kar pwarokwaprá arakrá sér, “Wa onomp éntupwar ntia onomp nánaenono?” ³⁴ Aeria maok, koumteouráp arop tankáp nap táman yénkrá sérrá maok, “Nkenke! Onomp éntupwar ntiaka

[☆] **3:27:** 1 Jo 3:8 [☆] **3:30:** Hi 6:4-6 [☆] **3:31:** Mk 6:3

onomp nánaeou tárápu te mámánono. ³⁵ Apae koumteouráp aropao Kwaromp ninikaok yárák námp te, mao támao maok onomp nánae, tá onomp antáp, tá onomp éntupwarono.” [☆]

4

Ankankou épérnap wounáp kar

¹ Jisaso warko ént aokore Galili fik akwapea koumteouráp aropan Kwaromp kar yénkrá farákáp. Aeria maok, koumteouráp arop kápae kare koropea koupoukour napantá maok, mao ént mek tanknámp bot mek pokea tank. Aenánko, ponankor koumteouráp arop am ént fik táman néntép. ² Aeria maok, mao am fárákapan kápae kare wounáp kar farákápria am fárákapan arakrá sér, ³ “Ono kar sénae. Yumo wawenke. Arop ankárankao akwapeaka yopwaraok ankankou yirir. ⁴ Am te épér nánko maok, ou ankwapmwaek pikia mwaeaok tankáp. Aenámp te, antao koropea fépér. ⁵ Tá ankwapmwaek yumwi tokwae ankore mek yak nánko, kwar worare fek yumuntuk yak námp mék piká tank. Aenámp te, am te wae koupour páre kwapwe námpao maok, ⁶ arák yumwi fek tikipeyak nánko, yámar yokwapria, am ankankou páre yonkwae pap nánko, yákáre námpono. ⁷ Tá ankankou ankwapmwaek paok wi ou mek piká tank nánko maok, am paok wi páre támao am páreran woukoupea pap. Aenánko maok, yao ki tank mo. ⁸ Aeno ankankou ankwapmwaek kwar émi kwapwe kare mek pik námp te, kwapwe kare párea tokwaeria maok, wae ki tankria maok,

[☆] 3:35: Jo 15:14

ankwap aopwe 30 tank, tátē ankwap aopwe 60 tank, tá ankwap aopwe 100 tank.”⁹ Makrá séri pwarará, Jisaso am fárákapan sérrá, “Arop woupwiráp te má kar má fwapia wa kuno.”

*Jisaso wounáprá sénámp kar fi
Matyu 13:10-17; Luk 8:9-10*

¹⁰ Wakmwaek Jisas námoku nápar yak. Aenko maok, am arop éntér-sámp ramp, tá ankwap fárákap Jisasént yakáp napao kor man wounáp kar táman turunk. ¹¹ Tá mao am fárákapan sérrá, “Kwar te maomp fákáreran taokeyaknámpamp mekwouroumpayaknámp kar fi kor yumwan wae yénkép námpono. Aeno am arop kwaporok yakáp nap te, wounáp karan saráp wawi konapono. ¹²

¹² Aenapara,

‘Am te wae énounekupapan maok,
am ankank te ankwap wuri nke mo,
tá kar te wa napan maok,
am fi te fwapia mér mono.

Aenapara, am fárákapao Kwaronámpok tukup napo,

Mao am fárákapamp kwatae ninik
tirá épérantáno.’”¹³

*Am ankankou wounáprá sénámp kar fi
Matyu 13:18-23; Luk 8:9-15*

¹³ Tá Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo mámá wounáp kar te mér mo nap nie? Ae te yumo ponankor ankwap wounáp kar mokopia mér mwaniapon? ¹⁴ Am arop ankankou yoro námp te Kwaromp karan yoro námpón. ¹⁵ Tá kar

¹² **4:11:** 1 Ko 2:10 ¹³ **4:12:** Ais 6:9-10; Jo 12:40

mwaeaok piká párákap námp te, koumteouráp aropao kar wa napan maok, am ke fek táman Satan koroprá am Kwaromp kar am fárákapamp ninik mek yak námp ti-akwap konámpan sénámpón.

16 Tá koumteouráp arop ankwap fárákap am te ankankou apár yumwi kor tárankápnámp mek pik námp niamp námp te, am fárákapao kar wawia koupour sámpria maok, am táman warákár.

17 Aenapao maok, am fárákapao Kwaromp kar te ninik mek sámpá yak mo. Aenapo, arák mek pik monámp taknámp, wakmwaek arop ankwap fárákapao Kwaromp kar sámpá anámprá paprá, am koumteouráp aropan nkvakwe make kar sénapo, am fárákapao koupour Kwaromp kar pwar napon.

▫ **18** Tá koumteouráp arop ankwap fárákap te ankankou paok wi mek kuk piká tank námp niamp taknámp, am fárákap te kar wa napao maok,

19 tá apárokamp ankankan ninik kápae kare, mani tokwaeantá niníkrá paokopria maok, tá nkvakwe make ankankantá kíkiankrá paokoprá, mak napo maok, am ankankao Kwaromp kar oupouri pap. Taknámp arop te maomp ninik mek te ki tank mono.

▫ **20** Aeno ankankou ankwapmwaek kwar émi kwapwe mek piká tankria páreanámp te, ki tankria ankwap 30 tank, ankwap 60 tank, ankwap 100 tank. Aenámp te, koumteouráp arop ankwap fárákap kar wawia sámprea níki paokop napan sénámpón.”

*Lam pounkouroupea pap konap wounáp kar
Luk 8:16-18*

▫ **4:17:** Kl 2:7 ▫ **4:19:** Mk 10:21-22; 1 Ti 6:9-10

²¹ Jisaso ankwap kar am fárakapan sérrá, “Ae te arop lam sámpea korop námp te, baket mek pap konámp nie? Tá kákánar ankore mek pap konámp nie? Mono. Mao te narek kákánar fek pap konámpono. ²² Ponankor ankank mek wouroumpeyak námp, tá oupouroupá pwate nap te, nánkár wakmwaek érik korop naeria námpon. ²³ Arop woupwiráp te mámá kar mámá wa kipo.”

²⁴ Mao am fárakapan warko ankwap kar arakrá sér, “Kar yumo wa nap te fwapiaka ninik kour kipo. Yumo arop ankapan mokope puri fek nénk nap te, Kwaro yumwan take pourouráp sánkria kánámpár ankwap yumuntuk kák naenámpón. ²⁵ Táte arop Kwaromp kar kárakáre fek níki-samp nánko, Kwaro man warko ninik kwapwe ménter tapokwap naenámpón. Aeno arop am kar sámp-fákeyak mo nánko te, maomp mér kánanke te Kwaro maomp yaekamp pwarokwap naerámpón.”

Ankankou forokor konámp wounáp kar

²⁶ Jisaso warko sérrá, “Kwaro náráp firan taokeyak konámp te arop ankárank ankankou kwar mek épéri pwatea, ²⁷ kumur méntép am arop kumuruk amp i ko, wae fek fárámprá, námokuráp térerá yárak. Aenámpao maok, am ankankou te mokopia párea akwapea tokwae kar naenámpaoeanrá mér mono. ²⁸ Kwar támao arákan wouri sánk nánko, párea téképea, wakmwaek ki tank konámpón. Manénkir te páre pokea, pwae fukarea, tá wakmwaek aopwe tokwaeria me ku mek ki tanka wae konámpón. ²⁹ Tá am ki yápaе

nánko, fékér mwanap ke korop nánko. am arop akwapea fékér i konámpón.” [☆]

Mastet ouramp wounáp kar

Matyu 13:31-32,34; Luk 13:18-19

³⁰ Jisaso warko arakrá sér, “Nomo Kwaro náráp firáp taokeyak námp te apae niampá sér mwanámpón? Nomo mokope pourouráp wounáp kar sér mwanámpón? ³¹ Kwaro náráp firáp taokeyak námp te mastet ki kánanke niampón. Am te ankwap yao ki niamp mono. Kánanke kare námpono. Aropao am mastet ki kwar mek yoro i konapon. ³² Arop fárákapao yímp tenapo, pérea pokea tokwae karria te, yopwar mekamp ankankan kámákár akwapria yowe tokwaeri akwapránk. Aenánko, ant fákáre fwap am yao yowe néntékép mek koropá taok naenámpón.”

Jisas wounáp kar fek sénámp kar

Matyu 13:34-35

³³ Jisaso koumteouráp aropan kápae kare wounáp kar farákáp námp te, am arop fákáreramp ninik mwanap puri fek farákáp námpón. ³⁴ Am kar koumteouráp aropan farákápámp te érik farákáp mono. Wounáp karan saráp farákáp námpón. Aeria maok, námoku érékpá yárák i konámp arop fárákapao mwar yakáp nap fek saráp am kar fi kor érik farákáp konámpono. [☆]

Jisaso sénánko ouwi tokwae pwaranámp kar

Matyu 8:23-27; Luk 8:22-25

³⁵ Takia pwarará am makár táman kumur mek, Jisas mao érékpá yárák i konámp arop fárákapan

[☆] **4:29:** Yé 14:15 [☆] **4:34:** Jo 16:25

arakrá sér, “Nomo te ént aokore fik nkwanwaek fimwaek yink mwaro.” ³⁶ Aerá séria pwarará maok, koumteouráp arop kápae kare am fek yakáp napo pwarará, Jisaso érékpá yárak i konámp arop fárakap Jisas am mek tank námp am bot mek kunkuria man warámpea tukup. Aenapo maok, tá ankwap fárakap bot tiaka wakmwaek tukup. ³⁷⁻³⁸ Aenapo maok, Jisas bot mek weaok mwaek tankria maok, pilo fek me tankoritea amp. Aenánko maok, ouwi tokwae koropria ént bot mek kupur naeria wae. Aenánko maok, am fákárerao man sérá, “Tisa, nomo te wae ént mek pik mwanámp niamp námp te, amo yonkwae touwe mo rape?” ³⁹ Aerapo maok, Jisas fárámprá ouwi ntia éntan yopor, “Wae támáono, pwarae!” Aeránko maok, ouwi wae pwaránko, ént wae fwap porokwe fek yak. ⁴⁰ Aenánko maok, wokwae námoku érékpá yárak i konámp fákáreran sérá, “Yumo te apaeritea apáp napon? Apaeritea onan mér mo napon?” ⁴¹ Aeránko korokoprá paokopria maok, námoku támão sérarrá, “Mámá arop máte wa nánko, ouwi ntia éntan sénánko, maomp kar wa námon?” ⁴²

5

Jisaso arop ankárankampamp pourouk kwatae-aropan yérépemp kar

¹ Am fárakapao ént aokore Galili nkwanwaek fimwaek Gerasa firamp apár mek tukup.
² Tukupria maok, am bot pwarará tukup napo maok, arop ankárak kwatae-arop maomp

⁴⁰ **4:40:** Mt 14:31 ⁴¹ **4:41:** Sng 89:9

pourouk woukoupeyaknámp arop koropea maok, Jisasén kíkip. Am arop te arop kák konap fek mwaek yárakia korop. ^{◊ 3-4} Am arop te man paok fek yarokwapá pap napo kor, fápárákápi sîr akwap konámpón. Kápae kare por pu ntiaka yaek sen fek fákap ko pap napo maok, mao te kárákáre korara, pu fákpnámp am sen ntiaka yae-souwe fápárákápi sîr konámpono. Ae konámpara, arop man sérémékér mwanap pourou mo napo, arop kák konap péri me fek mwaek amprá yárák i konámpono. ⁵ Wae fek, tá kumuruk kor ankár arop kák konap fek, tá you tokwae mek saráp apánkrá yárákrá yumwi fek námokuráp pourouk pipirá yárák i konámpón.

⁶ Ae konámpao nke nánko, Jisas oukoumwan panek korop nánko, mao fárapoprá koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomp. ⁷⁻⁸ Jisaso am kwatae-aropan sérrá, “Amo mámá aropamp pourouk woukoupeyak nap worokor piiae!” Aeránko maok, am kwatae-aropao apápria tékén fépéna waeria maok, “Jisas, Kárákáre Tokwaeráp Kwaromp Táráp e! Amo te onan apae naeria nape? Ono amwan Kwaromp e fek kare kar sér rae: Amo onan kwatae pap kwapon.” [◊]

⁹ Aenánko maok, Jisaso man turunkrá, “Ae te waráp e te apaeno?” Makránko maok, mao man sérrá, “Yino te kápae kare ara, onomp e te ‘Ami’ no.” ¹⁰ Aea maok, apáp tirinkria Jisaso námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo te yinan mámá apár má pwarará tukupenkria yérépe kwapon.”

¹¹ Am ke fek kou kápae kare am faonkwe fi

[◊] 5:2: Mk 1:23 [◊] 5:7-8: Mk 1:24

mekmwaek táman yakáprá am fek apwar pwae fépérrá yakáp. ¹² Aeapo maok, am kwatae-arop fákáre támao Jisasén kar tae fek sérrá, “Ae te amo yinan tirá kérép napo, tukupea kou fákáreamp pourouk woukouri yakáp mwaro.” ¹³ Aerapo maok, Jisaso am kwatae-arop fákáre táman ‘Takenk’rá sénánko maok, am kwatae-arop fákáre támao kor am arop pwatará tukupea, kouamp pourouk woukour. Aenapo maok, am kou fákárerao kor mánmánria foporakorrá tukupea, yinkri furuk mek am mek pik napo maok, am kou te 2,000ao am ént aokore mek am mek ponankor pikiaka ént fépélia nékér popwarámpia, ponankor surumpwi pwar.

¹⁴ Aeapo maok, kou wun i konap arrop te nkeá piríkimpá tukupea maok, taun mek, tá taun wonae fikamp aropan am kar farákápapo maok, koumteouráp arrop am ankank nke mwaria kórop. ¹⁵ Am fárákapao Jisanámpok koropea nke napo maok, am kwatae-arop woukoupeyakámp arrop te maomp níník wae fwapria maok, oukoumwan waempyam kámpea tank. Aenko maok, koumteouráp arrop te táman nkeaka apáp tirink. ¹⁶ Am arrop fárákapao am arrop pourouk kwatae-arop yakámp, oukoumwan fwap tank námp, táté kou fákáreaoi nap nkenap arrop fárákap támao am koropnap arrop fárakapan am kar farákáp. ¹⁷ Aeapo maok, koumteouráp arropao Jisasén tékén sérrá, “Amo mapek te yak kwapono! Amo ankár ankwap apárok akwapae!”

¹⁸ Aerapo maok, Jisas bot mek koropwap nánko maok, am kwatae-arop maomp pourouk

woukoupeyakámp aropao kor kárákáre fek Jisasén sérrá, “Ono te ankár amont akwap nae kar nampono?” ¹⁹ Aeránko maok, Jisaso monoria man sérrá, “Amo te amokuráp némpouk akwapea waráp némpoukamp aropan Tokwae Karao amwan aropompria yaewourinámp kar farákápae.” ²⁰ Aeránko maok, am aropao akwapea distrik Dekapolis mekamp némpouk mwaek námwan yaewourimp kar farákáp nánko maok, tá am koumteouráp arop ponankor wawia maok, nínik tokwae.

Jairusomp yupu-táráp ntia touwenámp yupuamp kar

Matyu 9:18-26; Luk 8:40-56

²¹ Jisas bot meknámp warko ént aokore tápampea nkwamwaek fimwaek akwap nánko maok, táté kápae kare koumteouráp arop koropea Jisasomp wonae fik ént aokore fik am fek néntépapo maok, ²² lotu nap taokeyak konámp arop Jairuso Jisasén nkea maok, koropea maomp wonae fik pumpuri yak námp fek kwaráp torokomp. ²³ Kwaráp torokomprá me kor woukoupria, námwan aropompae karria arakrá sér, “Onomp yupu-táráp sumpwi naeane. Amo koropea maomp pourouk yae pap napo, touwe fwap nánko, yíki yak naenámpono.” ²⁴ Aeránko maok, Jisaso kor mént akwap.

Aenko maok, táté kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek tukupea maok, man kuk sir. ²⁵ Aeapo maok, yupu ankárrankao e furuk pikia taki yaknámp mwar akwapea éntér-sámpramp yopwar.

◊ 5:23: Mk 7:32; Lu 13:13

26 Am yupu te dokta fákáreraonapok akwap saráp yakria, mani ponankor nénk saráp yak námpao maok, maomp touwe te pwar mono, warko ankár porok taki yak. **27-28** Am yupu te Jisas térenámp kar wawia námp kwamp maok, koropea am koumteouráp arop tukupnap ou mekia Jisasomp wakmwaek korop. Mao ninikrá, “Ono maomp waempyam fek saráp yae sámpria te warko fwap nanampon.” Aeriaka Jisasomp waempyam fek yae sámp. **29** Aenko maok, e furuk pikia taki yaknámp wae koupour kar fárákár nánko maok, námoku wae fwap námp mér.

30 Aenko maok, Jisaso náráp kárákáre ankwapmwaek worokor pik námp méria maok, arákarrá arakrá sér, “Wa onomp waempyam fek yae sámp námpono?” **31** Aenko maok, námoku éréképá yárák i konámp arop fárákapao man sérrá, “Ae! Amo nkeae! Koumteouráp arop kápae kare mámá amwan kuk-sírrára néntép nap máte, warko apaerá amo, onomp waempyam fek te wa toupoukouranrá turunk rape?” **32** Aerá sérapo maok, Jisaso kor, wa onan toupoukareanria am mek oupourounk. **33** Aenko maok, am yupurao kor maomp pourouk koropnámp ankank te wae méria maok, apáprá kour me woukoupria maok, koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokompria maok, am ankank ponankor man érik farákáp. **34** Aenko maok, Jisaso man sérrá, “Táráp e! Amoku mér napara, am fek waráp touwe wae fwap námpono. Amo yonkwae kakére fek akwapae. Waráp touwe te wae pwar námpono.” **35**

35 **5:27-28:** Mk 6:56 **30:** Lu 6:9 **34:** Mk 10:52; Lu 7:50; 17:19

³⁵ Jisaso makrá sérrá yakánko maok, arop ankwap fárakap lotu nap taokeyak konámp aropamp nap meknámp koropea maok, naropwarén sérrá, “Waráp táráp te waeman sumpwi yak námp te. Apaerá warko tisan tére tokwae sánk nae rape?” ³⁶ Aerapo maok, Jisaso kor am fárakapao sérap kar am te wampwe pwarará lotu nap taokeyaknámp aropan sérrá, “Amo te apápi kwapono. Ankár mérampo.” ³⁷ Aerá sériaka pwarará maok, am mént yakápnap fárakapan ‘Mampok korop kwapono’ ria séria pwarará maok, tá Pita, Jems, Jon Jemsomp nánae makia am yininkaopwe támao saráp mént énénki tukup. ³⁸ Tukupeaka lotu nap taokeyak konámp aropamp nap ménki fekria Jisaso nke nánko maok, arop kápae kare koropá nouroumpria maok, éménkrá kar ounka wae. ³⁹ Aenapo maok, mao am mek youmpea turunkrá, “Yumo te apaerá éménkrá kara wae rape? Mámá táráp máte sumpwi mono, párák amp námpono.” ⁴⁰ Aeránko maok, am fákárerao, waeman sumpwi yak námp teria amomoránk. Tá mao am koumteouráp aropan tirá apárok kérépea pwarará maok, naropwar ntia éntupwarén saráp warámpea, tá námoku éréképá yárák i konámp arop yininkaopwean saráp éréképea am fárakapao saráp táráp ampnámp aokore mek yink. ⁴¹⁻⁴² (Am tárápamp yopwar te éntér-sámp ramp yopwarono.) Am fárakap yinkea maok, Jisaso man yae topwe fek sámpriaka am yupu-tárápan námokuráp kar fek sérrá, “Talita kum!” Am kar te arakrá sénámpón: “Yupu-táráp kánanke, ono amwan sér rae: Amo

[◇] **5:39:** Jo 11:11

fárámpae!” Aeránko maok, am yupu-tárápao kor wae fárámpeaka yárak. Aenko maok, man nkea kokorokor. ^{✳ 43} Aeapo maok, Jisaso kar kárákáre fek sér, “Yumo te arop ankwapan mámá ankank korop námp kar te séri kwapon.” Aeria maok, tá am anánkwapan sérrá, “Yumo am yupu-tárápan fir sánkenke!”

6

Nasaret mekamp arop Jisasén younkwe sinap kar

¹ Jisas am némp pwarará námokuráp taun mek akwap. Aenánko maok, mént paokop i konap arop te énénki tukup. ² Tukupea maok, Sabat yae fek mao lotu nap mek Kwaromp kar koumteouráp aropan yénkrá farákápánko maok, tátē am kápae kare koumteouráp aropao kor am kar wawia kokorokoria maok, arakrá sér, “Nomwan má arop te má ankank ponankor te maokamp sámp námpón? Man sánknap yonkxae kour máte tokwae kar námpón! Máte mokopia mwar pourouráp kárákáre yororo námpón? ^{✳ 3} Má arop máte kamda tére konámp nomo wae mérámpón. Máte Mariamp táráp, tá maomp nánaeounáp te Joses, tá Judas, tá Saimon. Tá maomp antáponáp te nomont mapek yakáp napono.” Am fárákapao makrá séria maok, kokwarok napon. ^{✳ 4} Aerapo maok, Jisaso am fákáreran sérrá, “Profet te maomp e te kápae kare némpouk yak konámpono. Aeno námokuráp némpouk, tá námokuráp fi arop ou mek, tá námokuráp nap mek e yak mono.” ⁵ Tá am náráp

^{✳ 5:41-42:} Lu 7:14 ^{✳ 6:2:} Jo 7:15 ^{✳ 6:3:} Jo 6:42

taun mek te kárákáre yororo naenámp pourou mono. Tá ankákárank touwenap aropan saráp yae papria fwapokwaprá kák námpon. ⁶ Tá mao maomp taun mekamp koumteouráp arop man mér mo napantá níník tokwae námpon.

*Jisaso námoku éréképá yárak i konámp aropan tére
nénkámp kar*

Matyu 10:5-15; Luk 9:1-6

Aeria maok, am taun pwarará ankwap némpouk mwaek koumteouráp aropan Kwaromp kar farákáprá yárak. ⁷ Takria maok, mao éréképea yáraknámp éntér-sámpramp arop fárákapan térenkria anánánkrá tirá kérép naeria, koropenkrá wumwi. Aea maok, am arop fákárean arop pourou mek woukournámp kwatae-arop yéréperá kérép mwanap kárákáre nénk. ⁸⁻⁹ Aeria maok, am fárákapan sérrá, “Yumo tukupria te, mámá ankank mént sámpea tukup kwapono: Pan, tá yam, tá mani ti-tukup kwapono. Tá waempyam anánkaopwe titukup kwapono. Ankárangan mwar sámpea maok, su mwar yiríria, mear yaopwaeran saráp tia paokop kip.” ¹⁰ Aeritea maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo tukupeaka ankwap némpouk napo, aropao yumwan warákárria nap mek érékép nánko te, am nap ankárang mek saráp yakáprá tukupea, wae am némp pwarará tukup mwanap ke fek maok, am nap pwarará tukup kipo. ¹¹ Táte ankwap némpouk aropao yumwan éréképea pokea nap mek kák moia, yiráp kar wa mo napo te, yumo ankár am némp pwarará tukupria, yiráp pukamp

[◇] **6:8-9:** Lu 10:1

woup am fek poporokomphia pwar * napo maok, am támao yénképrá, ‘Yumoku nap kwataeno.’” ◊ 12 Aerá séria pwar nánko, am fárakap tukupea maok, arakrá sér, “Yumo kwatae ninik nap te ankár younkwe mwaek pwar kipo!” 13 Aerá séria maok, tátē kwatae-arop yéréperá kérépria maok, touwenap aropamp pourouk wel kokorarrá fwapokwaprá kák. ◊

*Heroto Jisasén arop ént mek nér i konámp Jon
támao námpwe ninikimp kar
Matyu 14:1-12; Luk 9:7-9*

14 Kápae kare apárok te Jisaso tére nánko, maomp e tokwae kari yak nánko, Heroto am kar wa. Aenánko maok, koumteouráp arop ankwap fárakapao arakrá sér, “Ént mek nér i konámp arop Jon te warko apár me meknámp fárámp námpon. Aenámpara, mao wae kárakáre yoro naenámp kárakáre tokwaerápono.” 15 Tá ankwap fárakapao sérrá, “Mono! Tátē Elaijanono.” Tá ankwap fárakapao sérrá, “Mao te wokwaekamp profet niampono.” ◊ 16 Mak rapo maok, king Heroto am kar wawiaka maok, arakrá sér, “Am te ono wokwaek séranko, yápare kor karámp-fárakapap arop ént mek nér i konámp Jon támao oukoumwan warko fárámp námpon.”

17-18 Manénkir te Heroto maomp nánae Filipomp yupu Herodias sámpánko, Jono Herotén sérrá, “Amo amokuráp nánaeramp yupu sámp nap am te pwí yak mo námpono!” Aeránko maok, Heroto arop fárakap tirá kérép nánko, tukupea Jonén sámpea

* 6:11: Matyu 10:14 fekamp kar fi fek nkeae. ◊ 6:11: Ap 13:51;
18:6 ◊ 6:13: Je 5:14 ◊ 6:15: Mt 16:14

kalabus nap mek pap. ¹⁹ Am yupu Herodias támao Jonén sámp-wouroump nae karámpao maok, mao tak naenámp pourou mono. ²⁰ Am te apaeria námpañápe, Heroto wae mér, Jon te kwapwe kareria Kwaro nke námp fek yae-párák kare aropara, Heroto Jonén apáp námpono. Aeria maok, Herot Jonén taokeyakria maok, maomp kar wawia maok, kápae kare nínik tokwae námpao maok, ‘Maomp kar wa nae kar’rá warákár konámpon.

²¹ Wakmwaek Herodiaso Jonén sámp-wouroump nanampria mwae oupourounk. Heroto námwan éntupwaro fárakapnámp yae nínikrá fir nánapria maok, maomp Gavman taokeyakáp konap arop, tá ami taokeyakáp konap arop, tá Galilimekamp arop éréképá tankáp konap arop, makia am fárakapan wumwi. ²² Aeanánko, mao tankáprá fépérapo maok, táté Herodiasomp yupu-táráp énki mankea kaerá wounk nánko maok, am fárakapao man warákárria maok, kingo am yupu-táráp énkiran arakrá sér, “Amo am kwapwe kare kae nap te am fek apae sámp naeria nap onan sénapo te, fwap sánk nanampono.” ²³ Aeria maok, Heroto man sérrá, “Ono te narekampráp amwan waeman kare kar sér rae: Amo te apae ankankan sámp naeria sénap te, ono amwan sánk nanampono. Amo onan, waráp apár fi taokeyak nap kuk fár-pwararea ankwapmwaek sápaeria nap kwamp te, onan sénapo sánk nanampono.”

²⁴ Aeránko maok, am yupu-tárápao ek youm-pea éntupwarén turunkrá, “Ono te apae ankank ‘Sápaerá sénanampono?’” Aeránko maok, éntupwaro sérrá, “Ae te amo sérrá, ‘Arop ént mek né i

konámp Jonomp me kor karámp fárákapea sápae'rá sérampo." ²⁵ Aeránko maok, am yupu-táráp énki warko tákarakarrá koupour koropea kingén sérrá, "Oukoumwan koupour kar amo arop ént mek nér i konámp Jonomp me kor plet mek papea sápae." ²⁶ Aerá séránko maok, king te, mokop tak naeria yonkwaе touwe námpao maok, warko am arop fákárerént fépérrá tankria fou e séri tenámp kwamp, am yupu-tárápamp kar ták-pwar moim-pon. ²⁷ Aeria maok, mao soldia ankwap sámp-kérerpia sérrá, "Amo akwapea kalabus nap mek Jonomp yápare kor kar-fárákapea me kor sankoropae." Mao akwapea Jonomp me kor karámp-fárákapea maok, ²⁸ plet mek papea sankoropá am yupu-táráp énkiran sánkánko maok, tá mao sámprá éntupwarén sánk. ²⁹ Aeapo maok, Jonomp éréképá yárap i konámp aropao am kar wawia maok, koropea Jonomp yákáre sámpá tukupea péri me mek papapono.

*Jisaso 5,000 aropan fir nénkámp kar
Matyu 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15*

³⁰ Jisaso mént paokop i konap aropan tirá kérépánko, tukupap, wae paokopia arári koropea Jisasnámpok. Aeria maok, am térerá paokopiap kar, tá kar ponankor koumteouráp aropan farákápap man farákáprá sér. ³¹ Aeapo maok, kápae kare koumteouráp arop te Jisasnámpok tukupá koropá saráp yakápapo maok, mént paokop i konap fákáreaо kor tankrá fir fár mwarap ke te yak mo. Aenapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Nomo te tukupea arop yak monap ke fek

³⁰ **6:30:** Lu 10:17

nomoku mwar anepérrá tankáp mwaro.” ³² Aea maok, bot sámpea arop yak monap apárok tukupea maok, am fárakapao saráp yakáp mwanámpan mpwe.

³³ Tak mwaria napo maok, kápae kare koumteouráp arop Jisasomp fárakapan nkeaka wuri nke. Aeapara maok, kápae kare taun mek mwaekamp arop ponankor Jisas akwap naenámp mek apár mwaek manénkir mekia tukup. ³⁴ Jisaso youmpea ént woupwimekria kápae kare am koumteouráp aropan nke nánko maok, am fárakap te sipsipao taokeyak naenámp mo nánko, námoku yakáp nap niamp napo, yonkxae touwe námpono. Aeria maok, am ke feknámpia mao kápae kare kar yénkrá farákáp. ³⁵⁻³⁶ Aenánko, wakmwaek yámar pik naeria nánko maok, Jisaso éréképá yárák i konámp arop fárakapao koropea Jisasén sérrá, “Mámá apár te arop yakáp mo napo, yámar porokor naereane. Amo mámá koumteouráp arop tirá kérép napo tukupea maok, am apár mwaek paokopria am némpoukamp námoku fár mwanap fir tianápono.” ³⁷ Aerapo maok, Jisaso am fárakapamp kar pwarokwaprá sér, “Yumoku man fir nénkenke.” Aeránko maok, am fákárerao sérrá, “Waráp ninik te yinan ‘200 kina santukupea am fek pan tia am fárakapan nénken’ ria nape?” ³⁸ Aerapo maok, Jisaso sérrá, “Yiráp pan te apaekamp tankánrá tukupá nkenke.” Aeránko maok, nkeaka, “Yino te pan éntik, tá éntékam anánkaopwe mwar tank námpono.”

³⁹ Aerapo maok, am fárakapan sérrá, “Yumo sénapo, koumteouráp arop apár pwae kwapwe

fek mapek ankwap fárákap ankwap fek, ankwap fárákap ankwap fekrá tankápanápono.” ⁴⁰ Aeránko maok, am fárákap apárok néntépria maok, ankwap fi tankápap 100 arop, ankwap fi tankápap 50 arop, takrá tankáprá tukupea pwar. ⁴¹ Aeapo, Jisaso pan éntik sámp ea maok, énté kam anánkaopwe sámp ea sampeyakrá narek yámar mek tokoreyakrá ‘Aesio’rá séria maok, pan fékéria námoku éréképá yárap i konámp aropan koumteouráp aropan nénkanáponoria maomp yaek nénk. Tá énté kam anánkaopwean kor taknámp tokopea nénk. ⁴² Nénkea napo maok, fépéra wae pwi. ⁴³ Aenánko maok, pan ntia énté kam ankwapmwaek tankánko tia éntér-sámpramp basket mek kák. ⁴⁴ Am pan fépériap te poumou mwar kouroump nap te 5,000.

◊

*Jisaso ént yumunturik akwapámp kar
Matyu 14:22-23; Jon 6:16-21*

⁴⁵ Jisaso námoku éréképá yárap i konámp arop fákárean sérrá, ‘Yumonkir ént aokore nkwanwaek fik koupour bot mekia Betsaida mek tukupenk’ ria manénkir tirá kérép. Námoku te koumteouráp arop tirá kérép naeria yak. ⁴⁶ Takia maok, am koumteouráp arop tirá kérépea pwatea maok, mao námoku faonkwek pokeaka Kwarén kar toropwap. [◊] ⁴⁷ Kírikip naerianánko, bot ént aokore mek kuk yakánko maok, Jisas námoku nápar ént woupwi fik yak. ⁴⁸ Aeriaka nke nánko maok, bot me kor mwaekamp ouwi koropria bot panánkár nánko kárákáre fek ént pirékarrá tukup. Pirékarrá tukup napo, wae wakor worae nánko

◊ **6:44:** Mk 8:1-9 ◊ **6:46:** Mk 1:35; Lu 5:16

maok, Jisaso ént aokore yumunturi-aok akwapá párakaprá, am fárakapan kámá-pwarará akwap naeria. ⁴⁹ Aenámpan maok, mao éréképá yárák i konámp arop fákáre Jisas ént yumunturiaok korop námp nkea am fárakap te ént aropao námpwe. Aeria maok, am fárakapao apápria apánki tikia wae. ⁵⁰ Ponankor man nkeaka apápa waeapo maok, Jisaso koupour am fárakapan arakrá sér, “Máte ono nae. Yumo kárákáre fek yakápenke. Apápi kwaponon.” ⁵¹ Aeria maok, mao bot mek pokrá am fárakapént bot mek tank nánko maok, ouwi wae pwar. Aenánko maok, am fárakapao kokorokoria ninik tokwae. ⁵² Am te apae riteanápe, Jisaso arop fákáreran pan nénkámp te, am fi kor fwapi mér mwanap pourou mo, oukoumwan épérépi yakáp napono. ⁵³

*Jisaso Genesaret mekamp touwenap arop
fwapokwaprá kákámp kar*

Matyu 14:34-36

⁵³ Jisas ntia am fákáre ént aokore tápampá tukupea nkwamwaek fimwaek Genesaret apár mek tukupeaka woupwi mek bot tokoropá pwar. ⁵⁴ Am fárakap bot wae pwarará tukup napo maok, tátē arop fákárerao wae Jisasén koupour wuri nke. ⁵⁵ Aeria maok, am arop fákárerao am mwaekamp ponankor némpouk mwaek paokoprá am arop fákáreran Jisas koropán'rá sérarapo maok, am arop fákáre wae wawia maok, touwenap arop tirá sunkwiar mek kákára koupoumpea maok, maonámpok ti-tukup. ⁵⁶ Tukupea maonámpokapo maok, tá némp-némp ponankor, taun mekamp

⁵³ 6:49: Lu 24:36-37 ⁵⁴ 6:52: Mk 8:17

arop ponankor Jisaso am mekmwaek yárák. Aenánko maok, touwenap arrop ti-koroprá apárok kákria maok, Jisasén tae fek sérará, “Amo yinan takenkria napo, touwenap aropao waráp waempyam fu fek saráp yae sámpea maok, am fárakapamp touwe warko fwap mwanapono.” Tá ponankor koumteouráp arop takria maomp pourou wae fwap napon. [◊]

7

Kwaromp loao tékénouamp karan kámákár ak-wapnámp kar

¹ Farisi fákáre te lo yénkrá farákáp konap arop fárakapént tapokwapea Jerusalem meknámp Jisasén nke mwaria korop. ² Aeaka nkeapo maok, Jisaso éréképá yárák i konámp arop fákárerao Farisi fákáreramp loaok yárár konapnámp yae yárár moi yakáprá fépér. ³ (Am te Farisi ntiaka Juda fi ponankor te náráp wokwaekamp appeyaenápo i konap nínikaokria ént mek yae yárária saráp fári konapono. Moia nap te, fár mono. ⁴ Maket mek tukupea koropnap ke fek kor oukoumwan éntup moria te, fár mo i konapono. Náráp wokwaekamp appeyaenápo i konapaokria ankwap ankank, kap, sospen, tá dis, tá fári konap kákánaran kor yárár i konapono.) ⁵ Aeria maok, Farisi fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop makia am fárakapao Jisasén turunkrá, “Apaeritea amo éréképá yárák i konap arop fákáre te nomp tékénouamp loaok tukup mo napon? Am fárakapamp yae yárár moriaka mént fánapo, Kwaro nke námp fek oum námp tane.”

[◊] **6:56:** Mk 5:27-28

6 Aerapo Jisaso am fárakapan sérrá, “Profet Aisaia kumwimp te, yumo kwekár mwanap arop, yumo mwanapan kare kar séri tenámpón. Mao Kwaro sénámp karan arakrá kumwi námpono:
 ‘Am fi arop te kar mwar onomp e sakap napon. Aeno maomp ninik te onan te mwar paneki yakáp napon.

7 Am fi te aropamp lo kar táman farákáprá paokopria maok,
 “Máte Kwaromp karon?” rá sénapono.
 Aenapara maok, onan lotu nap te,
 kwaporok táman lotu napon.’ ” [◊]

8 Aerá séria maok, Jisaso am fek warko sérrá, “Yumo te Kwaromp lo wae pwararea aropamp ninikan saráp sámpea kárakáre napon.”

9 Aeria maok, am fárakapan sérrá, “Yumo te mér kare aropao námp rape? Yumo te Kwaromp lo kwe-pwarará yiráp tékénouamp loaok saráp tukup napon. **10** Moseso wokwaek sérrá, ‘Amo te ankár warko éntupwar naropwaromp yae ankore mek yakria, maomp karwaokampo. Aeno arop naropwarén wouroump, tá éntupwarén kor wouroump, maknámp te, mao ankár sumpwi naenámpono.’ [◊]

11 Aerá sérimpan maok, nopok yumo arop ankwapan arakrá sér i konapono: ‘Amo éntupwar naropwarén sánk nanapan maok, am anánkwapan sérrá, “Mámá mani te Kwarén sánk nanamp” rá séria páte nap kwamp te, **12** éntupwar naropwarén yae-wour nanap loan wampweno’ rá sér i konapono. **13** Takria maok, yumo te yiráp wokwaekamp tékénouamp loaokria, Kwaromp kar anámpá pap

[◊] **7:7:** Ais 29:13 [◊] **7:10:** Kis 20:12

napon. Tá yumo ankwap nkawake make kápae kare nínikaok takrá paokop i konapono.”

Ankank aropamp nínik mek oumi pap konámp kar

Matyu 15:10-20

¹⁴ Jisaso koumteouráp aropan warko koropenkrá wumwiria am fárakapan arakrá sér, “Yumo ponankor onomp kar má wawia nínik kipo. ¹⁵ Ekamp firan sámpea fánap te, am támao te am aropan oumi pap mono. Aeno aropamp nínik meknámp ek korop námp, am támao maok am aropan oumi pap námp. ¹⁶ (Arop woupwiráp te mámá kar má wa kipo!“

¹⁷ Jisas aerá séri pwarará am koumteouráp arop pwarará nap mek yoump. Námoku éréképá yárap i konámp arop fákárerao am wounáp kar fi am turunk. ¹⁸ Aeapo maok, mao am fárakapan arakrá sér, “Yumo kuri nínik yak mo nie? Kápae kare ankank ek yak námpao arop yare mek pik námp te, Kwaro nke námp fek am aropan oumi pap mo i konámp te, yumo am te mér mo nie? ¹⁹ Am te apae riteanápe, am ankank te aropamp nínik mek pik mono. Am te yare mek pikianánko tukwi konapono.” (Am ankank Jisaso sénámp te fári konap ankank ponankor te Kwaro nke námp fek yíki kukur kwapwe námpan séri námp.) ²⁰ Aeritea maok, mao arakrá sér, “Aropamp nínik mek yak námpao ek korop námp te, am támao man oumi pap námp. ²¹ Am nínik mek yak námpao érik korop konámp ankank te ará: Kwatae mwaek nínik i konap nínik, kokopor i konap nínik, oukun i

¹⁵ 7:15: Mt 12:34

konap nínik, arop tirá wour i konap nínik, yupuráp aropao kokopor i konap nínik, ²² kíkiank i konap nínik, nkwalwe make kwatae nínik, yankar i konap nínik, yupu faperá kwekár i konap nínik, kokwarok i konap nínik, arop wouroumprá sér i konap, ‘Ono nkwal i mak i konamp’rá sér i konap nínik, fwapia nínik mo épépérép i konap nínik. ²³ Mámá nínik kwatae má ponankor arop nínik mek yakea ek korop námp te, támao Kwaro nke námp fek am aropan oumi pap námpón.’ ²⁴

*Ankwap fi Fonisia mekamp yupuaoimp kar
Matyu 15:21-28*

²⁴ Jisas apár Galili meknámp akwapea Tair taun ntia Saidon wonae fik maok, arop ankárakkampamp napmek youmpea maok, arop námwan nkeantánoria kánánkámp am mek tank naeria. Aenámp manek tanknaenámp pourou mono. ²⁵⁻²⁶ Ankwap fi kantri Siria mekamp Fonisia fi mekamp yupu ankárakk Jisas koropá tank námp wa. Maomp yupu-táráp ankárakk maomp pourouk kwatae-arop woukoupá yak nánko maok, koupour koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokompria Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo onomp tárápamp pouroukamp kwatae-arop yak námp yérépe napo worokor akwapano.” ²⁷ Aeránko maok, Jisaso Juda firan niníkrá wounáp kar arakrá sérrá, “Nomo ankár manénkir te tárápuan fir nénk mwaniámpón. Takria nomo tárápuamp fir sámpea asan * nénk mwareano.”

²⁴ **7:23:** Ro 1:29-31; Ga 5:19-21 ²⁵⁻²⁶ **7:25-26:** Mk 9:17-19 ^{*} **7:27:**
Matyu 15:24 fekamp kar fi fek nkeae.

28 Aeránko maok, yupurao man kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tokwae Kar e! Tá karean maok, as kákánar ankore mek yakria tárapamp yaekamp fir kánanke párankop pikrínk nánko, tirá fári konámpón.”

29 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo takrá sénapara, amo warko arákarrá akwapae. Waráp tárapamp pouroukamp kwatae-arop te wae worokor pik tenámpono.” **30** Aeránko maok, am yupu arákarrá akwapea námokuráp nap mek nke nánko maok, kwatae-arop worokor pik tenánko maok, yupu-tárapao népek kwapwe kare amp. **✳**

Woupwi ntia top kor kéri yaknámp aropamp kar

31 Jisas taun Tair mekmwaeknámp taun Saidon mekmwaeknámp akwapea maok, am feknámp Dekapolis **†** mekmwaekia maok, warko ént aokore Galili mek akwap. **32** Jisas ént aokore Galili fik akwapeaka am fekánko maok, tá arop ankárak woupwi kérrá, tá sérékam kárakapeyak nánko, kar fwapia sér mo i konámp. Man warámp-sankoropnap aropao Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo am aropamp pourouk yae papae!” **✳** **33** Aerá sérapo maok, Jisaso am arop warámpéa koumteouráp arop am fek párankop tará maok, námoku mwar arop warámpéa akwap. Táte Jisaso am aropamp woupwi mek yae kurépi fek noropea maok, tá yae kurépi fek atop féki papea sérékam fek pap. **34** Aetea maok, táte yámar mek tokoreyakrá, yonkwae touweria maok, nékér ak-sirarrá námokuráp kar fek arakrá sér, “Efata!” Am

✳ 7:30: Jo 4:50-51 **† 7:31:** ‘Dekapolis’ te Grik kar fek ‘Fére-sámpramp taun’rá sénámpón. **✳ 7:32:** Mk 5:23

takrá sénámp kar fi te ‘Amo kikir akwapae!’rá sénámpón. ³⁵ Aenánko maok, am aropamp woupwi koupour kar kikir akwapea maok, sérékamao kuri kárakap yakámp te wae fwapánko maok, am aropao kor kar yae-párák kare sér. ³⁶ Aenko maok, Jisaso am fárakapan, mámá aropan koropnámp ankank máte ankapan séri kwaponoria taokarrá pwara námpán maok, am fárakap te maomp kar wa mono. Ankár kárakáreria am kar farákápapono. ³⁷ Aenapo, koumteouráp arop am kar wawia kokorokoria maok, arakrá sér, “Kápae kare ankank mao tére námp te ankár yae-párák námpono. Mao nánko, woupwi kéráp arop oukoumwan te kar wa, tá top kor kéri yaknámp arop warko kar fwapnae sérar napono!”

8

Jisaso 4,000 aropan fir nénkámp kar

¹ Wakmwaek am ke fek táman kápae kare koumteouráp arop ou tokwae warko koropea koupouktur. Aeapo maok, fár mwarap fir wae pwar nánko, Jisaso námoku érékpá yárap i konámp aropan wumwi nánko maok, korop napo am fárakapan arakrá sér, ² “Ono mámá arop fárakap onont yinink yae yakápia napo, fir wae mo nánko, aropomp nampono. ³ Táte mao yae-porokwe yakápia napo, ono warko námokuráp némpouk tirá kéráp te mono. Am te apaeríaka ankwap fárakapao kor panek tukup mwana-para, tukupria mwaeaok poporokweria némpouk tankáp mwanaape.” ⁴ Aeránko maok, mao érékpá yárap i konámp arop fákárerao nopok man arakrá

sér, “Mapek arop mo námp te, pan te maokamp sámpea am koumteouráp aropan nénk nánko, pwi naenámpón?” ⁵ Aerapo Jisaso am fárákapan turunkrá, “Ae te yiráp pan te apaekamp tank námpóno?” Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Fákánek tank námpóno.”

⁶ Aerá sérapo maok, mao koumteouráp aropan sérrá, “Yumo apárok tankápenke.” Aeritea maok, mao am pan fákánek sámpea, Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, fékériaka námoku érékpá yárak i konámp arop fákáreran nénk nánko, mao am tia koumteouráp aropan nénk. ⁷ Aetea maok, éntékam kánanke táráp ankákárak tankáp nánko, am táman kor Jisaso Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, námoku érékpá yárak i konámp arop fákáre táman sérrá, “Máman kor taknámp nénenke.” ⁸ Aeránko maok, am fákáreran fir nénkapo maok, féperia wae pwiapo maok, fir ankwapmwaek tankáp nánko, Jisasomp arop fákáre am ponankor popokiaka fákánek basket mek kák napo, top koupour yak. ⁹ Am koumteouráp arop te 4,000 niamp arakeno. Takia Jisaso am fárákapan tirá kérépá pwarará maok, ¹⁰ mao náráp érékpá yárak i konámp arop fárákapént koupour kar bot mek kounkouria maok, distrik Dalmanuta mek tukup. *

*Jisasén ‘Kárákáre yénképae’rá sériap kar
Matyu 16:1-4*

¹¹ Aenapo maok, Farisi fákáre koropea Jisasént kar yorowarria maok, am fárákapao “Mao ankár Kwaromp térean tére námponoria yénképnámp kárákáre yoro nánko, nke mwaro.” Am fárákap

* **8:10:** Mk 6:44

takrá sénap te, man mokopon nke mwar ritea napono. ^{✳ 12} Tak napo maok, Jisaso am fárakapamp ninikan kokwaeria tékén nékér ak-sirarrá maok, serrá, “Mámá ke fekamp koumteouráp arop te apaeria kárákáre nke mwarria wumwi napon? Ono te yumwan waeman kare kar sér rae: Ono am fárakapan te kárákáre yénkép mo karenó!” ¹³ Aerá séria maok, am fárakapan pwarará náráp arop fákárerént warko bot mek korokwaprá ént aokore nkwanwaek fimwaek tukup.

Farisi fákáre ntia Herotomp yisan wounápnámp kar

¹⁴ Jisas érékpá yárák i konámp arop fárakap te pan sámp mwarap te ník mo pwarará, yaenémpi bot mek tankáp napo, pan ankárankamp mwar bot mek tank. ¹⁵ Aenapo maok, am fárakapan kar kárákáre fek arakrá sér, “Yumo fwapia mér kipo. Yumo te Farisi fákáre ntia Herotomp yis fwapia ninik kipo.” ¹⁶ Aeránko maok, am fárakap námoku támao “Am takrá sénámp te, apaeritea námpanápe, nomo pan mo námpantá námpon.” ¹⁷ Aerapo maok, Jisas wae maomp ninik méria am fárakapan serrá, “Apaeritea yumoku kok ‘Pan moian’rá sérar rape? Ae te yumo oukoumwan ninik mo rape? Ae te yiráp kae mek te fákárámp mo nie?” ¹⁸ Yumo wae-man yi-ráp te, mokopia ankank nke mo napon? Yumo waeman woupwiráp te, mokopia kar wa mo napon? Yumo onoi namp wae ník mo pwar nap nie? ¹⁹ Ae te ono arop ou 5,000 aropam-por pan éntik fékéria nanko te, yumo te am pan ankwapmwaek tank námp te apaekamp basket

[✳] **8:11:** Mt 12:38; Jo 6:30

mek kák napono?” Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Éntér-sámp ramp basket mek kák námpon.” ²⁰ “Táte ono 4,000 arop ouampor pan fákánek fékéria nanko te, yumo am pan ankwapmwaek tank námp te, yumo apaekamp basket mek kák napono?” Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Fákánek basket mek kák námpono.” ²¹ Aerapo maok, mao am fárákapao sérrá, “Tak napara, ankank tank mo nánko te, ono fwap sánk nanamp te yumo mér mori kwapon?”

Betsaida mek arop yi fwapi papámp kar

²² Jisas mao tukupea Betsaida mek napo, arop ankwap fákárerao yi wurumpi yaknámp arop warámp-sankoropea Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo mámá aropamp pourouk yae papae.” ²³ Aerapo, Jisas am yi wurumpi yaknámp aropamp yaek sámpea némp yarápae fek warámpá akwapeaka, yae kurépi fek atop fékia maomp yi mek papria maok, man turunkrá, “Amo te ankank nke rape mo nie?” ²⁴ Aeránko maok, am aropao énounkoupia maok sérrá, “Ono arop ankwap fárákap wae nke namp te, yao niamp paokop napono.” ²⁵ Aeránko maok, Jisas warko maomp yi mek ankwap por yae pap. Aenko maok, am arop yi tae fek firékarea nke nánko maok, táte kápae kare ankank wae érik karaok yakáp. ²⁶ Aenko maok, Jisas am aropan námokuráp nap mek sámp-kérépria sérrá, “Amo te warko némpouk mwaek akwapea am kar sérari kwapono.”

*Pita Jisasén te ‘Amo Krais’rá sénámp kar
Matyu 16:13-20; Luk 9:18-20*

²⁷ Jisas námoku éréképá yárák i konámp arop éréképea maok, taun Sisaria Filipai wonae fikamp némp-némp kánanke mek tukupea mwaeaokria maok, am fárakapan arakrá turunk, “Am koumteouráp arop te onan te waweanrá sénapono?” ²⁸ Aeránko maok, am fákárerao man sérrá, “Ankwap fárakapao sérrá, ‘Máte arop ént mek nér i konámp Jon’rá sér i konapon. Tá ankwap fákárerao ‘Elaija’rá sér i konapon. Tá ankwap fákárerao sérrá, ‘Profet ankwapono’rá sér i konapon.’” ²⁹ Aerá sérapo maok, táté Jisaso man turunkrá, “Ae te yumoku kare te onan te wará sér i konapon?” Aeránko maok, Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo te Kraisono.” * ³⁰ Aeránko maok, mao sérrá, “Ae te arop ankwap wa nap fek yumo am kar takrá séri kwapono.”

Jisaso ‘Sumpwia warko fárámp nanamp’rá sénámp kar

Matyu 16:21-28; Luk 9:21-27; Jon 12:23-26

³¹ Aeria maok, am fek arakrá sér, “Aropamp Táráp te ankár touwe tokwae sámp naenámpón. Tak naenámp te, Juda fi taokeyakáp i konap arop, tá pris fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop am fákáre támao man younkwe sırarrá man sámp-wouroump mwanapon. Takia napo, yininki yakea warko fárámp naenámpón.” ³² Mao am kar érik am fárakapan farákápánko maok, tá Pita Jisasén warámpea youmpea ankwap fek yakrá man ‘Taki

* **8:29:** ‘Krais’rá sénap e fi te “Juda Tére konap Níník” Buk 2 kware 68 fek nkeae. ³² **8:29:** Jo 6:69

kwapono'rá yopor. ³³ Aeránko maok, Jisaso warko arákarrá námoku éréképá yárak i konámp fákáreran énounekoupia maok, tá Pitan arakrá yopor, “Satan, seae! Onan taokor kwapono. Amo te Kwaromp ninikaok mono, aropamp ninikaokria sénapono.”

³⁴ Jisaso koumteouráp arop ntia námoku éréképá yárak i konámp aropan ‘Yumo koropenk’rá wumwia maok, am fárakapan sérrá, “Arop ankárankamp onomp wakmwaek korop naenámp kwamp te, mao námokuráp ninikan wampwe pwarareaka, mao te ono nampnámp maknámp touwe sámprea, onoinampaok korop kun. ³⁵ Arop námokuráp ninik fek yárak námp te, mao te sumpwi naeria námpón. Aeno arop onan ninikria, onomp Kwapwe Kare Kar ponankor sámprea farákáp námp te, arop am fek man sámp-wouroump nap te, mao fwap yiki yak sámp naenámpón. ³⁶ Aeno arop ankárankao apárokamp ankankan ninik tokwaeria térerá yárákianámp te, sumpwi nánko te, am ankank ponankor támao man mokopiaka yaewour naenámpón? ³⁷ Ae te am arop te apae arean fek yamokwapea warko yiki yak sámp naenámpón? ³⁸ Aeno arop ankwap Kwarén younkwe sánkea kwatae ninik fek paokopnap arop ou mek yakria, ‘Ono Jisasomp’rá séria, onomp kar farákáp naenámp pwarápaeanámp te, tá nánkár wakmwaek kor, Aropamp Táráp maomp yiki kor enselént, tá Naropwaromp wae tokwae mént ék námp fek te, am aropan kor ‘Ono amwan mér moi namp’rá sénaenámpón.’ [☆]

[☆] **8:38:** Mt 10:33

9

¹ Jisaso sérrá, “Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Yumo mámá yakápnap arop ankwap fárakap te, oukoumwán sumpwi mo, yakápria, Kwaromp firáp taokeyak naenámp, maomp kárakárerént korop nánko, nke mwarea napon.”

Jisasomp pourouk wae pouriyakánko nkeap kar Matyu 17:1-13; Luk 9:28-36

² Takia tokwampok yae akwap tenánko, wakmwaek Jisaso Pita, Jems, Jon man éréképea, mao saráp pokea faonkwe wi fek narek karaok poká yakápria maok, Jisasomp pourou te am yininkaopweao tokore yakápapo, ankwap pourou arákár. ³ Aeria maok, maomp waempyam ankank te wupwi pouri akwap nánko maok, apárokamp arop waempyam take pourouráp wupwi kukarrá pap mo i konapono. ⁴ Aenko maok, wokwaek kar yakep arop yawor Elaija ntiaka Moses * kwaporok am fek Jisasént fokopeyakepo maok, am fárakapao nkeapo maok, am arop yaworao Jisasént kar sérrá yak. ⁵ Tá Pita am táman nkea maok, Jisasén arakrá sér, “Tisa, nomo te mapek yakáp mwanámp te kwapwe kareno. Aenámpara, yino mapek sákae yininkaopwe tiria maok, ankwap waráp por, ankwap Mosesompor, ankwap Elaijampor.” ⁶ Am fárakap apáp tırinkria maok, Pita am sénaenámp kar mér moria sérimpon. ⁷ Aerá séránko maok, am fárakapamp pourouk koumwe oupouroupánko maok, am koumwe meknámp arop kar arakrá

[◊] **9:2:** Mk 5:37 * **9:4:** ‘Elaija ntiaka Moses’: Matyu 17:3 fekamp kar fi fek nkeae.

sér, “Támáte onomp tárápono. Ono man warákár nampono. Yumo ankár maomp kar wa kipo.” [◊]
⁸ Aeránko maok, koupour énounkoup napo maok, arop ankwap yak mo. Jisas ankárank mwar am fárákapént yakánko nke.

⁹ Takia am faonkwek wae pwarará pikapo maok, am yininkaopwe-ran toropwapria fou e sérrá, “Yumo nkenap ankank mámá te arop sérari kwapon. Nánkár Aropamp Táráp apár me meknámp warko fárámporeanánko, am kar wakmwaek fwap farákáp mwanapon.” ¹⁰ Aeránko maok, am fárákapao námoku am kar wawia níki-samp paokopria maok, “Mámá kar ‘Apár me meknámp warko fárámp’rá sénámp te apae ankankono?” ¹¹ Aeria maok, man turunk, “Ae te apaeritea lo mér i konap aropao sérrá, ‘Elaijamékir warko korop nánko, Krais wakmwaek korop naenámon’rá sénapon?” ¹² Aerá sérapo maok, tá Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Táte kare, Elaija manénkir koropeaka ankank ponankor fwapokwap naenámon. Aeno ankwap kar Kwaromp Buk fek yaknámp arakrá sénámon: ‘Aropamp Táráp mao touwe tokwae sámp, tá arop fárákap maomp kar ták-sir mwanap’rá sérimp te mokopono?’ [◊] ¹³ Aeno ono yumwan sénamp te Elaija wae korop námpon. Aenánko maok, aropao námokuráp niníkaok tukupriaka man nkawewe make sokoro napon. Am te wae Kwaromp Buk fek sénámp niamp napon.”

Jisaso kwatae-arop woukoupeyaknámp táráp

[◊] **9:7:** Mt 3:17; 2 Pi 1:16-18 [◊] **9:12:** Ais 53:3; Mal 4:5

fwapi papámp kar

Matyu 17:14-21; Luk 9:37-43

14 Am fárakapao ékiaka nkeapo maok, kápae kare koumteouráp arop néntépa waeapo maok, Jisaso éréképá yárák i konámp arop fárakap yakáp napo, lo yénkrá farákáp konap arop fárakap mént kar yorowar. **15** Am koumteouráp arop ponankor nkeapo, Jisaso korop nánko maok, kokorokoria maonámpok foporakorrá tukupea, fwaprá kar korop naponoria warákarea warámp. **16** Aerapo maok, mao námoku éréképá yárák i konámp arop fákáreran sérrá, “Yumo am fárakapént kar yorowar nap te apaerani napon?” **17** Aeránko maok, am koumteouráp arop ou mekamp arop ankárankao kar pwarokwaprá sérrá, “Tisa, onomp poumotárap ankárankan top kor kéri yaknámp kwataearop woukoupeyak námp amonapok warámp-sankorop nampono. **18** Ankár maomp pourouk woukoupeyakrá kárákáreria maok, man apárok sámp-yankop nánko, maomp táp meknámp arop onk koropánkria yu kákánákia maok, tá pourou tae pári yak konámpono. Aenámpantá, ono amo éréképá yárák i konap arop fárakapan turunkrá, ‘Yumo te onomp tárápamp pouroukamp kwataearopan yérépenk’ ria sénanko, am fárakap te yérépe mwanap pourou mono.”

19 Jisaso am kar wawia maok, ponankor koumteouráp aropan sérrá, “Yumo te Kwarén mér monap arop fino. Ono apaekampor yumont yak nanko, yumo onan wanonorá wuri nkea mér mwanapon? Yumwan apaekampor yiráp kápae sámprá yuwan yaewour saráp nanampon?”

Aerá séri pwarará maok, naropwarén sérrá, “Waráp táráp mampok warámp-sankoropae.”

²⁰ Aeránko maok, am fárákapao am táráp maonámpok warámp-sankorop napo maok, am kwatae-arop Jisasén nkea maok, am tárápan sámpá fopwaokánko, am táráp te kour me woukoupea maok, apárok sikirípea arokwapria maok, táp meknámp aroponk korop.

²¹ Aenko maok, Jisaso naropwarén turunkrá, “Mokope ke fek am yak námpon?” Makrá séránko maok, naropwaro sérrá, “Wokwaek ankár épér morok kánanke fekampao yak námpon. ²² Kápae kare por am kwatae-aropao am tárápan sumpwi pap nae yonkwaerá, maomp pourouk woukoupeyak nánko, mao yaomwi mek pik, tá ént mek pik konámpon. Aeno amo fwap tak nae rap kwamp te, yinan aropompria yaewourampo.” ²³ Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Amoku támao Kwarén méria te, amo fwap kápae kare ankank tére nanapon.”

❖ ²⁴ Aeránko maok, naropwaro sérrá, “Ono te wae amo tak nanaprá mér nampao maok, onomp mér fae tákárenono. Amo onan yaewourae.” ❖

²⁵ Jisaso nke nánko, am koumteouráp arop wonae fik foporakorrá korop. Aenapo, mao am tárápamp pourouk woukoupeyaknámp kwatae-arop táman arakrá yopor, “Amo top kor kér, woupwi kériramp kwatae-arop e! Amo am tárápamp pourouk pwarará ankár worokor pikae! Warko maomp pourou mek akwap kwapono.” ²⁶ Aeránko maok, am kwatae-arop apánka waeria maok, am tárápan sámpea fopwaokria maok, wae sumpwi yak námp

❖ 9:23: Mk 11:23 ❖ 9:24: Lu 17:5

niampi yak. Aenko maok, arop kápae kare nkea sérrá, “Mao te wae sumpwi yakáne!” ²⁷ Aerapo maok, Jisaso man yaek sámpea kakapánko maok, mao fárámpayak.

²⁸ Takia maok, Jisaso nap mek youmpánko maok, námoku érékpá yárák i konámp arop námoku mwar mént yakápia man turunk, “Ae te apaeritea yino am kwatae-arop yérépe mwanámp pourou mo námpón?” ²⁹ Aerapo maok, mao am fárakapan sérrá, “Kwarén sénap fek saráp, kwatae-arop yérépe mwanapon. Ankwap mwae kup yak mono.”

Jisaso ‘Sumpwia fárámp nanamp’rá ankwap por sénámp kar

Matyu 17:22-23; Luk 9:44-45

³⁰⁻³¹ Jisas ntia mao érékpá yárák i konámp arop fárakap am némp pwarará tukupea distrik Galili mek amore mek, arop námo yak namp mérantánoria kánánkámp am mek yak. Am te apae riteanápe náráp érékpá yárák i konámp aropan saráp kar yénkrá farákáp naeria. Aeria maok, am fárakapan sérrá, “Nánkár Aropamp Tárápan arop fárakapamp yaek pap napo, faropea sumpwi páte napo, yininki yakeaka warko fárámp naenámpono.” ³² Aeránko maok, am fárakapao am kar fi fwapia mér moap kwamp, apápria man turunk mono. ³³

‘Wa nareki yak námpono’rá turunknap kar

Matyu 18:1-5; Luk 9:46-48

³³⁻³⁴ Takia pwarará, Jisas mao taun Kaperneam mek tukupria, mwaeaok mao érékpá yárák

³¹ **9:30-31:** Mk 8:31 ³² **9:32:** Lu 18:34

i konámp arop fárakap námo ou mek arop éréképá yak naenámp arop tokwae te wanonorá kánánkámp sérarrá turunkuprá tukup. Takrá tukupea Kaperneam mekria am fárakapao yinkea nap mek napo maok, Jisaso man turunkrá, “Yumo mwaeaok sérarinap kar te apaeran sérari naponó?” Aeránko pwarápaeria maok, maomp kar pwarokwaprá sér mo. ³⁵ Aeapo maok, tankria am éntér-sámprramp aropan koropenkria sérrá, “Arop ankwap yépe kor yoroia meki akwap naeria námp kwamp te, mao ankár wakmwaek kar yakria, ponankor aropan yaewour naenámp tére arop yak naenámpón.” ³⁶ Aeritea maok, Jisaso épér morok tárap kánanke warámpea kuk papria yae yukup mek yirip fákeyakrá am fárakapan sérrá, ³⁷ “Arop onan nínikia mámake pourouráp tárap kánankeran warákárria warámp námp te, onan kor warákárria warámp námpón. Tá arop onan warákárria warámp námp te, mao te onan saráp mono. Onan sámp-kérép nánko ék namp, onomp Naropwarén kor warákárria warámp námpón.” ³⁸

‘Arop nomwan yopor mo námp te, nomp nouroupono’rá sénámp kar

Luk 9:49-50

³⁸ Tá Jono Jisasén arakrá sér, “Tisa, yino nke nánko, arop ankárankao waráp e sériaka kwatae-arop yéréperá kérép námpao, mao te nomonámpao yárak mo námpantá, yino man takrá tére kwaponorá taokor námpono.” ³⁹ Aerá séránko maok, Jisaso man sérrá, “Yumo te man

³⁵ 9:35: Mk 10:43-44; Lu 22:24 ³⁶ 9:37: Jo 13:20 ³⁷ 9:38: Nam 11:27-29

taokor kwapono. Arop ankárankao onomp e seriaka kárákáre yoroia te, mao te koupour onan kwatae kar sér mono. ⁴⁰ Tá arop nomwan yopor mo námp te, nomp nouroupono. ^{✳ 41} Aeno arop ankárankao yumwan nkea, ono te Kraisomp arop fákáre yaewour naerá ninikia, yumwan kapmek ént yink-sánk námp te, ono yumwan waeman kare kar sénampon: Mao nopok ankank kwapwe sámp naenámp te kwaporok pwar naenámp pourou mono.”

Arop ankwapamp ninik kwataerao arop ninik épérépi pap konámp kar

Matyu 18:6-9; Luk 17:1-2

⁴² Jisaso warko arakrá sér, “Táte am arop épér morok táráp make niampaon onan mér nánko, maomp ninik épérépi pap nánko, mao onan younkwek pwar námp te, am arop te manénkir yápare kor fek yumwi tokoropea solwara mek sitenapo, mao tak moan mpupo. ⁴³ Aeno waráp yaerao amwan kwatae ninik mwaek sámpá akwap nánko te, amo am yae ankwap mwaekamp karámp-tákapea sirampo. Aeriaka maok, amo yae-párák yiki yak sámp nanapon. Takria amo yae énénkér sámpá yakria, amo torokwar mo i konámp yaomwi mek pik nanape. ⁴⁴ (Am némp te sáráp kánanke arop pourou mek fánámp te sumpwi mo, tá pourou wouroukournámp yaomwirao kor torokwar mo i konámp.) ⁴⁵ Aeno waráp pu korao amwan kwatae ninik mwaek sámpá akwap nánko te, amo am pu kor karámp-tákapea sirampo. Aeria maok, am pu ankárank fek saráp yiki yak sámp

[✳] **9:40:** Lu 11:23

nanapon. Tá amo pu énénkér sámpá yak napo te, amwan yaomwi mek sir mwanape. ⁴⁶ (Am némp te sáráp arop pourou mek fánámp te, sumpwi mo i konámpón. Tá pourou wouroukournámp yaomwirao kor torokwar mo i konámpón.) ⁴⁷ Tá waráp yirao amwan kwatae níník mwaek sámpá akwap nánko te, amo ankár wurukupea sirampo. Aeria amo ankárank mwaek yi fek saráp yakria maok, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yoump nanapon. Tá amo yi anánkaopwe sámpá yak napo te amwan yaomwi mek sir mwanape. ⁴⁸ Am némp te sáráp arop pourou mek fánámp te, sumpwi mo i konámpón. Tá pourou wouroukournámp yaomwirao kor torokwar mo i konámpón.

⁴⁹ Oukwe ofa mek yirir i konap te ofa yiki kukur naenámpria ni konapon. Tá taknámp, yaomwirao aropamp níník mekamp kwatae níníkan kor wourékimpria níník yiki kukarrá kák naenámpón. ⁵⁰ Oukwe te yae-párák kare ankankono. Aeno maomp nape konámp akwapá moyak nánko te, yumo fwap mokopia napo, am oukwe warko nape naenámpono? Táte taknámp oukwe nape niamp yiráp níník mek yak nánko maok, yumo fwap yiráp ankwapnápént yonkuae porokwe kwapwerá tankápria warákár mwanapono.” [☆]

10

Jisaso yupu pwar konap ninikan sénámp kar

¹ Jisaso distrik Galili meknámp distrik Judia mek koropea ént Jordan mek nkwamwaek fimwaek

[☆] **9:50:** Lu 14:34; Kl 4:6; 1 Te 5:13

tápamprá yoump nánko, tátē kápae kare koumteouráp arop koropeaka warko maomp wonae flik koupoukourapo maok, mao námoku i konámp nínikaok am fárakapan Kwaromp kar farákáp.

² Aenko maok, Farisi fákáre koropea man mokopon nke mwar ritea turunkrá, “Nomp lo te yupu pwar mwanámp te ‘Fwapono’rá sénámp ni mo nie?” ³ Aerapo maok, Jisaso am fárakapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Moses te Juda fi yumwan apae lo sánkámpón?” ⁴ Aeránko maok, am fárakapao sérrá, “Moses te ‘Arop yupu pwar námp kwamp te, pas kumwiaka yupuan sánkria, pwar mwanap te fwaponorá sérimpono.” [◊]

⁵ Aerapo maok, tá Jisaso am fárakapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tátē yumo Juda fi yumokunap nínikaokrá paokop napantá am lo kumwimpono. ⁶ Tátē me koum sik te Kwaro ankank ponankor yoroia, tá poumou ntia yupu yoroimpon. Kwaromp Buk fek makrá sénámpón.

[◊] ⁷ Kwaro sérrá, ‘Arop yupu sámpria éntupwar naropwar pwarará maomp yupunt koump námp te, am anánkwap te waeman ankárankamp pourounono. ⁸ Am anánkwap te warko anánkaopwe mono.’ Waeman ankárankamp pourou niamp kare yak nepono. [◊] ⁹ Aenámpara, Kwaro fekarea fákapá pwatenámp yupu anánkwap te aropao poporori kwapono.”

¹⁰ Wakmwaek Jisaso éréképá yárak i konámp arop fákárerao tukupea napmek yupu pwar konap kar warko turunk. ¹¹ Mao am fárakapan sérrá, “Arop ankárankao yupu pwarará ankwap yupu

[◊] **10:4:** Lo 24:1-4 [◊] **10:6:** Stt 1:27 [◊] **10:8:** Stt 2:22-24; Ef 5:31

sámp námp te, náráp yupuan kwatae niníkria, mao ankwap yupurént kokopor námpono. ☲ 12 Tá yupurao poumarop pwarará akwapea ankwap nap mek tank námp te, náráp poumaropan kwatae niníkria ankwapént kokopor námpo.”

*Jisaso tárápuan ourour wor-pwararimp kar
Matyu 19:13-15; Luk 18:15-17*

13 Koumteouráp arop fárakap Jisaso ‘Náráp tárápuan yae papria ourour sánkano’ ria maonámpok éréképá korop. Aeapo maok, Jisaso éréképá yárap i konámp arop fárakap nkea am arop fárakapan yopor. 14 Jisaso takapo nkea maok, náráp fárakapan yoporia arakrá sér, “Tárápu te numwar ononampok koropanápono, pwarenke. Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te mámá tárápu kánanke-táráp niampi yakápnap arop fárakapao maok, am mek yakáp mwanapono. 15 Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Táte arop ankwap mámake tárápu kánanke-tárápao Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek yink konap niamp tak mo námp te, mao te am mek yoump naenámp pourou mo karenono.” ☲ 16 Aerá séria pwarará tárápu ankákáranksá yae yukup mek fákeyakrá me korok yae paprá ourour nénk.

*Ankank tokwaeráp arop Jisasén turunknámp kar
Matyu 19:16-26; Luk 18:18-27*

17 Jisaso takia pwarará fárámprá akwap naerianánko maok, arop ankákáranksá fárakoprá koropea kwaráp torokompria man arakrá turunk, “Kwapwe kare tisa, ono te mokopiaka

☞ 10:11: 1 Ko 7:10-11 ☞ 10:15: Mt 18:2-3

yiki yaká yak sámp nanampon?” **18** Aeránko maok, nopal Jisaso sérrá, “Amo te apaeria onan ‘Kwapwe kare’rá sénapon? Kwar ankárrankampao saráp kwapwe karen. **19** Lo kar te amo wae mér napon: ‘Yumo arop tirá wouri kwapon. Yumo ankwapamp koumteou poumou tárápunt kokopori kwapon. Yumo oukuni kwapon. Yumo arop ankwap kwekárrá koti kwapon. Yumo arop ankwapamp ankank kikiankiaka pouroukoup kwapon. Yumo te ankár yiráp éntupwar naropwaromp yae ankore mekria maomp karwaok saráp kipo.’” **20** Aeránko maok, am aropao Jisasén sérrá, “Tisa, ono te wokwaek épér mo feknámpia koropea, oukoumwan namp te waeman am loaok saráp yak nampon.” **21** Aeránko maok, Jisaso man énounkouphia warákár tokwaeria man sérrá, “Amo ankárrankamp ankank te oukoumwan pwi mo napon. Amo akwapea waráp ankank ponankor aropan nénkea maok, am fekamp mani tia amo ankár ankank moráp aropan nénkampo. Amo takria maok, yámar mekamp kwapwe kare ankank sámp nanapono. Amo takia pwarará, ononampaok koropampo.” **22** Aeránko maok, am arop am kar wawia yépe kákárápea ninik kápaeria maok, Jisasén pwarará námokuráp némpouk arákarrá akwap. Am te apae riteanápe náráp ankank kápaeran aropan nénk te monoria námpon. **23**

23 Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fákáreraen énounkouphia sérrá, “Arop fárakap kápae kare ankankráp te Kwaro náráp firáp taokeyak

◇ 10:19: Kis 20:12-17 **◇ 10:21:** Mk 8:24 **◇ 10:22:** Mk 4:18-19

námp mek yoump naenámp te kour sir kare námpón.” ²⁴ Aeránko maok, námoku érékpá yárap i konámp arop fárákap maomp am kar wawia maok, kokorokor. Aeapo maok, Jisaso warko sérrá, “Tárápu! Ankank tokwaeráp arop Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yoump naenámp te kour-sir kare yak námpón. ²⁵ Kamel * tokwaerao nil me kánanke mek yoump naerianánko, fákap nánko, kounkour i konámpnámp taknámp, ankank kápaeráp aropao kor Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yoump naenámp te kour-sir tak námpón.” ²⁶ Aeránko maok, námoku érékpá yárap i konámp arop fárákap támao kokorokoria maok, námoku támao sérarrá, “Ae te takanánko te, wa mokop am mek yoump naenámp pwi námpón?” ²⁷ Jisas am fárakpan énounekup karia maok, sérrá, “Arop námoku te am tak mwanap pourou mono. Kwaro mwar kápae kare ankank fwap tak naenámp pwi námpón.” ²⁸

²⁸ Aeránko maok, Pita Jisasén kar ankárankamp arakrá sérrá, “Amo nkeae! Yino te kápae kare ankank te ponankor pwarará waráp wakmwaek korop námpón.” ²⁹ Tá Jisaso sérrá, “Ono wae-man yumwan kare kar sér rae: Arop ponankor onan, tá Kwaromp Kwapwe Kare Karan ninikria, náráp nap, ankwapnáp, antáp, éntupwar, narop-war, náráp tárápu, náráp yopwaran kor kwaporok pwarareanámp te, ³⁰ nopol fwap warko 100 por sámp naenámpón. Oukoumwan mámá ke fek yakáp nap fek Kwaro fwap kápae kare ankank

* **10:25:** ‘Kamel’: “Juda Tére konap Nínik” kware 46-47 fek nkeae.

◊ **10:27:** Lu 1:37 ◊ **10:28:** Mk 1:16-20; Lu 5:28

ponankor nénk nánko, manénkir ti-fákeyakápi napán kámákár akwap naenámpón. Am fárákap fwap kápae kare nap sámp, kápae kare ankwapnáp, antápnáp, éntupwar, tárápu, tá kápae kare yopwaran kor sámp mwanapon. Tá arop ankwap fárákapao nkawakwe make níník kwatae nénkea napán kor, nánkár wakmwaek kor mao te yiki yakáp mwanap sámp mwanapon. ³¹ Kápae kare arop fárákap oukoumwan mekia tukup nap te, nánkár te wakmwaek kar yakáp mwarea napon. Tá kápae kare arop fárákap oukoumwan wakmwaek kar yakáp nap te, am fárákap nánkár mekia tukup mwarea napon.”

Jisaso yinink por ‘Sumpwiaka warko fárámp nanamp’rá sénámp kar

Matyu 20:17-19; Luk 18:31-34

³² Jisas mao Jerusalem mek tukup mwaria mwaeaok tukupria, Jisaso mekia akwap. Aenko mao érékpá yárák i konámp arop fárákapao nínika waeapo maok, koumteouráp aropao maomp wakmwaek tukupria maok, apáp tirink. Tá Jisaso námoku érékpá yárák i konámp arop éntér-sámpamp warko érékpéa maok, am fárákapán ‘Námwan mwanap’ ria farákápria arakrá sér, ³³ “Yumo wawenk! Oukoumwan te nomo Jerusalem mek tukupeanánko, arop ankárankao Aropamp Táráp warámp-santukupea pris tokwae ntia lo yénkrá farákáp konap aropaonapok mwanapon. Aenapo, am fárákapao man kotia maok, faropea sumpwi pap mwanap kar papea ankwap firamp yaek pwar mwanapon. ³⁴ Aenapo

³² **10:32:** Mk 8:31; 9:31

maok, am arop fárákap man wourouump-séria, tá man atoprá, man faropea sumpwi páte napo maok, yininki yakea warko fárámp naenámpón.”

Jems ntiaka Jon ‘Arop tokwae yak nene’rá niniknep kar

Matyu 20:20-28

³⁵ Sebedimp namoráp yawor Jems ntiaka Jon koropea Jisasén sérrá, “Tisa, yino amwan apae ankank sápaeria sénenko, yinan sáp te mokop nanaprá turunk reno.” ³⁶ Aerepo maok, mao am arop yaworan sérrá, “Yumwan te apae nanampon?” ³⁷ Am arop yaworao man sérrá, “Nánkár wakmwaek amo wae apár ponankoramp King Tokwae yaknap ke fek, amo yinan waráp sia king fek ankwap yae-párák mwaek tank naenámp, tá ankwap yae-mánkwan mwaek tank naenámpia yororoi kákampo.”

³⁸ Aerá sénepan maok, Jisaso am arop yaworan sérrá, “Yumo te am onan turunknep kar fwapia mér mo nepon.” Aeritea maok, Jisaso am arop yaworan wounáp kar kánanke arakrá turunk, “Ae te ono oukoumwan am mek fánaerianamp kap mek te yumo fwap am mek fánenep nie? Ono oukoumwan sumpwi naeria namp te, yumo fwap taknámp sumpwi nenep nie?” ³⁹

³⁹ Aeránko maok, am arop yaworao man sérrá, “Yino te fwap tak nenempon.”

Aerepo maok, Jisaso am arop yaworan sérrá, “Tá kare, ono oukoumwan fánanamp kap te yumo kor fánenepon. Tá ono oukoumwan sumpwi naeria namp te yumo kor tak nenepon.” ⁴⁰ Aeno arop

³⁸ **10:38:** Mk 14:36 ³⁹ **10:39:** Ap 12:2; Yé 1:9

onomp yae-párák mwaek tank naenámp, tá yae-mánkwan mwaek tank naenámp te, am te apae ono nánapnamp ankankanápe mono. Am sia te Kwar námoku nánapi pwatenámp arop fárakapampono.”

41 Aeránko maok, ankwap fárakap fére-sámp rampao am turunknep kar wawia maok, Jems ntia Jonén yopor. **42** Jisaso am fárakapan koropenk ritea maok, sérrá, “Yumo te wae mér napono: Ankwap fi arop te arop poukeyakápria, náráp firan fopwaoka wae konapon. Tá arop tokwae kar yakáp nap te koumteouráp arop fárakap ankár ‘Náráp karwaokenk’ ria kárakárea wae konapon. **43** Aeno am ninik te yumo ou mek yak naeane, mono. Yumo ou mek arop tokwae yak naeria námp kwamp te, mao te ankár ponankor aropamp tére arop yak kuno. **44** Arop meki akwapnámp arop tokwae yak naerámp kwamp te, mao ankár wakmwaek kar yaknámp ponankor aropamp kwaporok tére konámp arop niampi yak kuno. **45** Am te apae riteanápe, Aropamp Tárápao kor arop fárakapao náráp téreria námwan yaewour mwanaapria korop mono. Mao korop námp te am fárakapan yaewouria maok, tá námokuráp pourouran faropanáponoria aropan sánkea maok, am fek táman kápae kare koumteouráp arop warko yamokwap nanampria námpon.” **◊**

*Jisas Bartimeusomp yi fwapi papámp kar
Matyu 20:29-34; Luk 18:35-42*

46 Jisas ntia am fárakap tukupea taun Jeriko mekia maok, Jeriko pwarará tukupapo maok,

◊ 10:43: Mk 9:35 **◊ 10:45:** 1 Ti 2:5-6

Jisaso éréképá yárak i konámp arop, tá koumteouráp arop ou tokwae énénki am fárákapént tukup. Aeapo maok, Timeusomp táráp Bartimeus, yi aompi yak nánko, mwae fik tankria koumteouráp arop tukup napo, am feknámp ‘Mani ankank sápenk’ ria sér i konámp. ⁴⁷ Mao wa nánko, Nasaret mekamp Jisas koropánko maok, man kárákáre fek wumwi, “Jisas, Devitomp ou fekamp Táráp † e! Amo onan aropompae!” [◊]

⁴⁸ Aeránko maok, arop fárákapao man ‘Kar sér pwarae’ ria yopor. Aenapan maok, mao ankár tékén arakrá sér, “Devitomp ou fekamp Táráp e! Amo ankár onan aropompae!” ⁴⁹ Aeránko maok, Jisas fokopeyakrá sérrá, ‘Man wumwi napo koropano'ránko maok, am fárákapao am yi wurumpí yaknámp aropan wumwiria maok, man sérrá, “Jisas amwan wumwiane. Amo warákárrá fárámpae.” ⁵⁰ Aerapo maok, mao náráp waempyam sirarrá koupour fárámprá Jisasnámpok akwap. Aenánko Jisaso man arakrá turunk, “Amo te ono amwan te apae aeria nape?” ⁵¹ Aeránko maok, am yi wurumpí yaknámp arop támao sérrá, “Tisa, ono te yi nke nae rae.” ⁵² Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Fwapon. Amo wae akwapae. Waráp mér nap támao amwan fwapi pap námpon.” Aeránko maok, táté mao wae fwap nkeria maok, Jisasén éntér paprá mwae-páraok akwap. [◊]

11

Jisaso King niampia Jerusalem mek akwapámp

† **10:47:** Matyu 20:30 fekamp kar fi fek nkeae. [◊] **10:47:** Mt 9:27

◊ **10:52:** Mk 5:34

kar

Matyu 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19

^{1,3} Mao wae tukupea Jerusalem mek mwariaka némp Betfage ntiaka Betani mek wonae fik Oliv faonkwekria Jisaso érékpá yárak i konámp arop yaworan sérrá, “Yumomékir am nomo nkenámp némpouk am fek akwabenke. Yumo akwapea am némpoukria koupour kar nke nepo, arop donki soup arop oukoumwan am fek tank moianámp tokorop tenapan, aokorop-pwararea sankorop kipo. Aenepo, yumwan arop ankárarkao ‘Am apae nenepon?’ ria turunk nánko te, yumo arakrá sér kipo: ‘Tokwae Karao am fek tére naenámpono. Mao téreaka pwarará koupour kar warko sámp-kérép naenámpón.’” Aerá séria pwarará maok, Jisas am arop yaworan sámp-kérép. ⁴ Aeria maok, am arop yaworao akwapea nke nepo, am donki soup ankárarkamp nap ménki fek wonae fik apárok mwae fik tokorop tenapo maok, am táman aokorop. ⁵ Aenepo maok, arop ankwap fárakap wonae fik yakápia am arop yaworan arakrá turunk, “Yumo te apae neria am donki soup aokorop repe?” ⁶ Aerapo maok, am arop yaworao am fárakapan Jisas manénkir sérinámp kar sérepo maok, am fárakapao kor “Takenke.” ⁷ Aerapo maok, am arop yaworao donki soup warámpea Jisasonámpok koropea maok, námokuráp waempyam am donki paonkore kor fek yunkupá pwarepo maok, Jisaso am fek tank. ⁸ Aenánko maok, arop kápae karerao kor, Jisas tanknámp donki am fek pumpurékamprá akwapanoria mwaeaok náráp waempyam ankank woroprá yunk. Tá ankwap fárakapao

yopwar mek mwaekamp yao yowe karámp-tokoprá mwaeaok yunk. ⁹ Aenapo, koumteouráp arop ankwap fárákap mekia tukup nap, tá ankwap fárákap wakmwaek éntér káki tukup nap, mao ponankor fáparákrá tékén arakrá sér,
 “Nomo Kwarén warákár mwaro!
 Am arop Kwaro námokuráp e fek sámp-kérépeanámp aropara,
 man ourour sánkano.
¹⁰ Nomp ounáp Devit
 kápae kare aropan taokeyaknámp taknámp oukoumwan kor mámá arop nomwan taokeyak naenámpoon.
 Ae naenámpara,
 nomo Kwaromp e narek karaok sampok mwaro.”

◊

¹¹ Tá Jisaso akwapea Jerusalem mekria maok, lotu nap tokwae mek youmpea ankank ponankor énounekouprá yárap. Takia pwarará maok, yámar porokor naeria námpantá mao náráp éréképá yárap i konámp éntér-sámpramp arop fárákapént Betani mek arári tukup.

Jisaso yao fikan ‘Tank kwaponorá sérimp kar Matyu 21:18-19

¹² Wokwae ankwap kumuruk Betani meknámp Jerusalem mek aok mwaria maok, Jisas mwaeaok yae-porokwe nánko maok, ¹³ nke nánko, yao fik * panek tae morok yakánko pwae kápae kare. Ae-mantá maok, mao akwapea wonae fik am fek ki tank mákeanrá oupourounk námpán maok, ki

◊ **11:10:** Sng 118:25-26 * **11:13:** ‘Yao fik’: “Juda Tére konap Ninik” kware 36-37 fekamp kar ntia wunéri nkeae.

ankáranks tank mo kare, pwae mwar yak. Am te apaeria námpanápe, oukoumwan tank konámp ke mono. ¹⁴ Aenánko maok, Jisaso am yaoan arakrá sér, “Amo warko ki tank napo, arop fárakap am ki fár mo kareno.” Aerá séránko, mao érékpá yárap i konámp arop fárakap am takrá sénámp kar wae wa.

◊

*Jisaso lotu nap tokwae mek arop bisnis tére napo
yérépemp kar*

Matyu 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-17

¹⁵ Jisas ntia mao érékpá yárap i konámp arop fárakap tukupea Jerusalem mek, tá Jisas lotu nap tokwae mek youmprá maok, am mek bisnis térenap arop fárakapan ek yéréperá kérép. Aeria ankwap firamp mani tia lotu nap tokwaeramp mani nopol nénknap kákánarrápan, tá am arop fárakap am fek tankáprá, ant mani fek nénknap sia méntér wakárarrá souroumpour. ¹⁶ Aeria maok, mao arop ponankoran ‘Yumo nkwakwe make ankank tiaka lotu nap yár meaok paokopi kwaponorá sér. ¹⁷ Aeritea maok, mao am fárakapan yénkrá farákápria sérrá, “Kwaromp Buk fek kar arakrá sénámpono: ‘Onomp nap máte “Kápae kare arop fi onan kar toropwap i konap nap”rá sér mwanapono.’ Aeno yumo mákiaka arop fupukrá ankank pouroukoup mwanap aropao, mek wouroumpeyakáp konap apár niampi pap nape.” [◊] ¹⁸ Pris tokwae fákáre ntia Kwaromp lo yénkrá farákáp konap arop fákáre am kar wawia Jisasén farop mwanap mwae kup oupourounk. Am tak nap te apae riteanápe koumteouráp arop

◊ 11:14: Mk 11:20 ◊ 11:17: Ais 56:7

ponankor Jisasomp kar wa napo, kwapwe kare námpantá, táman kokorokoria napon. [◊] 19 Aeapo maok, kumuran Jisas námoku éréképá yárap i konámp arop fákárent Jerusalem pwarará Betani mek tukupapono.

*Kwarén mér kare námp fek kar toropwapria
ankank sámp naenámp kar*
Matyu 21:20-22

20 Wakmwaek ankwap yae fek koumounek kar Jisas ntia mao éréképá yárap i konámp arop fárakap tukupria am yao fik nkeapo maok, wae yákáre yak. Tá maomp pwae ntia arák te wae yoronkuae yak. [◊] 21 Aenko maok, Pita am yao fikan Jisaso sérimpan ninikia sérrá, “Tisa, amo yipírman mámá yao fikan ‘Kwatae akwapano’rá séri nap te, oukoumwan wae yákáre yakáne!” 22 Aeránko maok, Jisaso am fárakapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo ankár Kwarén mér kárakáre kipo. 23 Ono yumwan kare kar sér rae: Arop anánk ninik yak moria, námo am ankank fwap nke nanamponorá mér kare námp te, am arop te fwap mámá faonkweran sérrá, ‘Amo fárámprá solwara mek far-kirékapae’rá sénánko te, mao te fwap am ninik námp niamp take pourouráp sámp naenámpón. [◊] 24 Ae naenámpara, yumo ankank sámp mwaria, fwap sámp mwanámpón ninikria, Kwarén kar toropwap nap te, yumo waeman sénap niamp take pourouráp sámp mwanapon.” [◊]

25 Yumo Kwarén kar toropwap nae nap kwamp te, arop ankwapao yumwan kwatae ninikianánko,

[◊] 11:18: Mk 14:1 [◊] 11:20: Mk 11:14 [◊] 11:23: Lu 17:6

[◊] 11:24: Mt 7:7; Jo 14:13-14

yumo mao amwan kwatae níniki námp nínik nap kwamp te, yumo maomp kwatae nínik ník mo pwar kipo. Am takia pwarapo, yiráp Naropwar Kwar yámar mek yak námp waráp nínik kwataeran kor ník mo pwar naenámp. ²⁶ Aeno yumo am aropao yumwaninámp kwatae nínik ník mo pwar moia napo te, Naropwar Kwar yámar mek yak námp mao te yiráp kwatae nínikan kor sámp-sir mo naerámpon.

Jisasén ‘Amwan wa kárákáre sánk námpono?’rá turunknap kar

Matyu 21:23-27; Luk 20:1-8

²⁷ Jisasomp fákáre warko tukupea Jerusalem mek napo maok, Jisaso akwapea lotu nap tokwae yár mek yárak nánko maok, pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop, tá Juda fi taokeyakáp i konap arop makia maonámpok korop. ²⁸ Aeria maok, mao lotu nap tokwae mek bisnis térenap arop yéréperá kérépámpan níníkrá man turunkrá, “Amwan te wa kárákáre sánkrá, takrá téreaerianánko tére napon? Amo am kárákáre te maokamp sámpea, am fek tére napon?” ^{*}

²⁹ Jisaso am arop fákáreran sérrá, “Ono kor yumwan ankwap ankank ankárark turunk nae nae. Táte yumo ono turunknamp kar pwarokwaprá sénapo maok, nopal ono kor am kárákáre wa sáp námp yumwan fwap sénanampon. ³⁰ Wokwaek Jono arop ént mek nérrá kák námp te yumo nínik nap te, am te Kwaromp ankank ni, aropamp ankank nie? Yumo onan sérenke.”

^{*} **11:25:** Mt 6:14-15 ^{*} **11:28:** Jo 2:18

³¹ Aeránko maok, am fárakapao námoku kok sérarrá maok, arakrá sér, “Táte nomo ‘Kwaromp ankank’rá sénánko te, nomwan ‘Ae te yumo apaera man mér mo napono?’rá sénaeane. ³² Táte nomo ‘Aropamp ankankono’rá sénánko te am kar te pwi mono.” Am takrá sénap te apae riteanápe waeman arop ponankor ‘Jon te profet kare’rá sénapantá, apápria napono. ³³ Ae nap kwamp maok, Jisas-omp kar pwarokwaprá sérrá maok, “Mono. Yino te mér mono.” Aerá sérapo maok, Jisas kor am fárakapan sérrá, “Ono kor am kárákáre maokamp sámpeaka am fek tére namp te yumwan sér mono.”

12

Kwataenap arop wain yopwar taokeyakápnap wounáp kar

¹ Jisaso Juda fi mekamp arop nununkwiramp ninikan wounáprá arakrá sér, “Arop ankárankao wainampor yopwar yimpea, farmaea pwar. Aea maok, yumwi youkoupea wain ki sokwap mwanap tang yoroi pwar. Tá am yopwarantá yérék naenámp aropampor nap tia pwar. Aea maok, am yopwar te am mek térerá mani sámp mwarianap aropamp yaek pwarará, mao námoku te akwapea panek ankwap némpouk yak. ² Akwapá yakea maok, wae wain ki jápaenámp ke fek wain ki, námwan ankwapmwaek sápanáponoria náráp tére arop am wain yopwar taokeyakápnap aropaonapok sámp-kérép nánko, akwap. ³ Akwapea maok, am yopwar taokeyakápnap arop fárakapaonapok nánko

[◇] **11:32:** Mt 21:46

maok, am fárákapao man sámpá fukia kwaporok yérépe sámp-kérép. ⁴ Aeapo maok, tá am yopwar naropwar tére konámp arop ankwap sámp-kérép nánko, akwap nánko, man me korok porokwapea pwarápae sánk. ⁵ Aeapo warko ankwap tére arop sámp-kérépánko maok, man kor fukia sumpwi pap. Aeapo, warko kápae kare tére arop tirá kérép námpan maok, am arop fárákapao ankwap fárákap párák fupukria, ankwap fárákap wae fupukrá yákáre kák. ⁶ Takia pwar napo maok, arop ankáránk kare mwar yak. Am arop te mao warákár kare konámp námokuráp tárápono. Aenámpan maok, wakmwaek kar am táráp sámp-kérép naeria sérrá, ‘Am fárákap te fwap onomp tárápamp kar wa mwanapono.’ Aeria sámp-kérép nánko, am yopwar taokeyakápnap aroponapok akwap. ⁷ Aenámpan maok, am yopwar mek térenap arop fárákapao man nkeaka námoku ou mek kar arakrá sérarapon, ‘Mámá arop máte naropwaromp weri mek yakria ankank ponankor wakmwaek ti naeria námpono. Nomo koupour man kor sámp-wouroump mwaro. Nomoku má yopwar má ankár sámp mwanámpono.’ ⁸ Aeria maok, man sámpá fukia maomp yákáre te yopwar farmae younkwek sitenapono.” [◊]

⁹ Am wounáp kar séria pwarará, Jisas koum-teouráp aropan turunkrá, “Am yopwar naropwar koropea te apae naenámpón? Mao koropea te, am yopwar mek térenap arop fárákapan tirá wouria pwarará, am yopwar arop ankwap fárákapan sánk nae-námpón.

[◊] 12:8: Hi 13:12

10 Ae te yumo Kwaromp kumwi kánanke te nkeá farákáp moi napon? Am te arakrá sénámpón: ‘Am yumwi te térenap aropao kwataenoria pap napon.

Aeno oukoumwan te, mao nap sámp-fákeyak konámp
nap kouprér niampón.

11 Tokwae Karao námokuiánánko,
mámá ankank korop námp te,
yino nke nánko, am te kwapwe kare námpón.’ ” [☆]

12 Aenánko, am arop nununkwi fákáre Jisaso am wounáp kar sénámp te, waeman yinan táman sénámpónrá mér. Aeria maok, Jisasén sámp mwaria napao maok, koumteouráp aropan apáp ap kwamp maok, pwarará tukupap.

Jisasén ‘Sisarén takis sánk mwanámp ni mo nie?’rá turunknap kar

Matyu 22:15-22; Luk 20:20-26

13-14 Aeria maok, Farisi ankwap fárakap, tá Herotént yakáp konap arop ankwap fárakap tukupea maok, Jisasén, mokoprá séran wawia man kot mwar ritea poupwekáprá sérrá, “Tisa, yino te wae mérono, amo te aropan apáp mo, ankár kare kar saráp sér i konapono. Amo te ankárakamp pourouráp nínik fek ponankor aropan tére konapon. Aeno amo ník nap te mokopono? Mosesomp loao nomwan ‘Fwap Sisarén takis sánk mwanapono’rá sénámp ni mo nie?”

15 Aenapan maok, Jisas te am fárakapamp poupwekáp nínik te wae mérámp kwamp maok,

[☆] **12:11:** Sng 118:22-23; 1 Pi 2:6-8

am fárákapan sér, “Ae te yumo te onan apaerá kwekár napon? Mani náparamp sankorop napo, ono nke nae.” ¹⁶ Aeránko, am fárákapao mani náparamp sankoropea sánkapo, mao am fárákapan turunk, “Mámá wunéri tá e máte wampono?” Aeránko maok, am fákárerao sérrá, “Am te Sisarompono.” ¹⁷ Tá nopol Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sér “Tá Sisaromp te Sisar námokuráp sánk kip, tá Kwaromp te Kwar námokuráp sánk kip.” Aeránko maok, am fárákapao maomp kar wawia kokorokor. [†]

Jisasén arop sumpwiaka warko fárámp konap turunknap kar

Matyu 22:23-33; Luk 20:27-40

¹⁸ Warko Sadyusi ankwap fárákapao, arop sumpwi nap te warko fárámp monorá mér i konap kwamp, koropea Jisasén arakrá turunk, [†] ¹⁹ “Tisa, Moseso kar ankwap kumwia nomwan arakrá sér, ‘Arop ankárrankao táráp mo námpao sumpwi nánko, tá yupu mwar yak nánko te, nánaerao sámpenanánko, am yupu tárápu tianánko, naerao yaknámp weri mek yak nánko, am fi tomore mo naenámpón.’ [†] ²⁰ Amo am kar fwap mérapo te, yino amwan ankwap kar turunk mwaro: Tá fákánek mwearo yakáp nap kwamp te, nae-tárápao yupu sámpaea táráp sámp moitea sumpwi nánko, ²¹ tá warko nánaerao sámp. Sámpaea tanknámp, táráp sámp moia sumpwi nánko, warko am nánaerao kor taknámp tak. ²² Takrá akwapea am fákánek mwearo am ponankor am yupu sámpaea táráp sámp

[†] **12:17:** Ro 13:7 [†] **12:18:** Ap 23:8 [†] **12:19:** Lo 25:5

moiaka, ponankor faokaria napo te, wakmwaek yupurao kor taknámp sumpwi.²³ Amo te wae mér, am fákánek aropamp yupu te am ankárankamp tátamaono. Tá nánkár wakmwaek kor sumpwinap arop fárámpnap ke fek am yupu te wamp yupu yak naenámpón?”

²⁴ Aerapo maok, Jisaso am fákáreran sérrá, “Yumo te Kwaromp Buk fekamp kar fwapia mér mo napon. Tá Kwaromp kárákáreran kor taknámp fwapia mér moria maok, yumo épérép kar sérarapon.²⁵ Nánkár sumpwinap arop apár me meknámp warko ferámpnap ke fek te yupu sámp mono. Kwaromp yámarmekamp ensel fákárerao yakáp napnámp taknámp yakáp mwanapon.

²⁶ Aeno mámá sumpwinap arop warko ferámp mwanaap kar te, yumo Mosesomp buk fekamp kar yao kánanke mek yaomwirao yurunk námpao maok, yao fár mo námp te yumo nkerá farákáp moi napon? Am farákápnámp kar te Kwaro Mosesén sérrá, ‘Ono te waráp wokwaekamp appeyaenáp Abraham, Aisak, Jekop, maomp Kwarono.’ ²⁷ Kwar te sumpwinap aropamp Kwaranápe mono. Am Kwar te yiki yakápnap aropamp Kwarono. Aenámpan maok, yumo te épérép kare kar sénapon!”

*Kwaromp lo mek tokwae kari yaknámp loan
sénámp kar*

Matyu 22:34-40; Luk 10:25-28

²⁸ Lo yénkrá farákáp konámp arop ankárank koropea wa nánko, am arop fárákapao Jisasént

²⁶ **12:26:** Kis 3:2-6

kar yorowarrá yakáp. Aenapo Jisas nopal yae-párák kare kar fek am fákáreran sérámpantá maok, mao Jisasén turunk, “Apae lorao tokwae kari yakria ponankor loan kámákár akwap námpón?”²⁹ Aeránko Jisaso am kar pwarokwaprá arakrá sér, “Lo tokwae kari yak námp te aránon: ‘Israel, yumo wawenk. Tokwae Kar te nomp Kwar Tokwae ankárrankamp támaono.’³⁰ Yumo ankár yiráp yonkwae kare ponankor, yiráp waemp ponankor, yiráp nínik ponankor, tá yiráp kárákáre ponankor fek Kwarén warákár tokwae kipo.’³¹ Lo anánk te ará: ‘Amo ankár waráp firáp aropan warákár nap te, amokuráp pourouran warákár konapnámp taknámpampo.’ Lo ankwap te am anánkaopwe man kámákár akwap mono.”³²

³² Aeránko maok, am lo mérnámp arop Jisasén sérrá, “Tisa, amo sénap kar te kwapwe kareno. Tá amo kare sénapon, Tokwae Kar ankárrankampao saráp Kwarono. Ankwap kwar yak mono.³³ Aeno nomo te ankár nomp yonkwae kare ponankor, nomp nínik ponankor, tá nomp kárákáre ponankor fek man warákár kare mwanámpón. Tá nomo ankár námoku warákár konámpnámp taknámp arop ankwap fárakapan kor taknámprá warákár mwanámpón. Am lo anánkaopwe támao ampaok nánko te, am nínik támao ponankor ofa yaomwi mek yankap, tá ponankor nkwakwe make ofaran kámákár akwap námpón.”³⁴

³⁴ Jisas am kar wa nánko maok, arop mér kwapwenámp aropamp kar niamp nánko maok, Jisaso man arakrá sér, “Amo te Kwaro náráp firáp

²⁹ **12:29:** Lo 6:4-5 ³¹ **12:31:** Wkp 19:18; Ro 13:9-10; Ga 5:14

³⁰ **12:33:** Hos 6:6

taokeyak námp mek te panek yak mo napon.” Aeránko maok, arop ponankor te apápria, Jisasén kar ankwap turunk mono.

*‘Krais te wanono’rá turunknámp kar
Matyu 22:41-46; Luk 20:41-44*

³⁵ Jisaso lotu nap tokwae mek yakriaka koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp. Aeriaka mao arakrá turunk, “Lo yénkrá farákáp konap arop te mokopia ‘Krais te Devitomp tárap’rá sénapon? ³⁶ Tá wokwaek kar Yiki Kor Spiritao Devitén nínik sánk nánko, Devit námoku sérrá:

“Tokwae Karao onomp Tokwae Karan arakrá sér,
“Amo onomp yae-párák mwaek tankrá akwapea napo,

waráp yopor arop waráp yae ancore mek kák tenanko,
yakáp mwanapon.” ’ ³⁷

³⁷ Devit námoku am aropan ‘Náráp Tokwae Kar’rá sénámp te, mokopia am arop warko Devitomp fi mekamp yak naenámpón?” (Jisaso am kar séránko maok, kápae kare koumteouráp arop maomp kar wawia warákár.)

*Lo mérnap aropamp ninik kwatae
Matyu 23:1-12; Luk 11:43; 20:45-47*

³⁸ Tá Jisaso am fárakapan kar yénkrá farákápria arakrá sér, “Yumo te lo mérnap arop fárakapan fwapiaka mér kip. Am fárakap te waempyam éri képeria paokop mwar kar i konapono. Tá koupoukour nap fek koumteouráp aropao, námwan ‘Gude’rá sérenk kar i konapono. ³⁹ Am fárakap te lotu nap mek arop nke nap fek mekok

³⁷ **12:36:** Sng 110:1; Ap 2:34-35

tankáp mwar kar i konapon. Aeria maok, fir tokwae fánap fek kor mér arop tank konap sia fek tankáp mwar kar i konapon. ⁴⁰ Am fárákap te kae koumteouran poupwékáprá tukupea, wakmwaek maomp ankank ti konapono. Am nínik yak námpan maok, kwekárrá kar toropwap éri konapono. Nánkár kot mwanap ke fek am fárákap touwe tokwae kwatae sámp mwanapon.”

*Ankank moráp yupurao Kwarén ofa sánkámp kar
Luk 21:1-4*

⁴¹ Jisaso ankwap ke fek lotu nap tokwae mek koropea mani kák konap bokis tokwae páte nap fek am wonae fik tankrá nke nánko maok, koumteouráp arop am mek mani sir. Mani kápae kareráp aropao bokis mek mani kápae kare épér. ⁴² Táte ankank moráp kae yupu ankwap koropea mani kánanke wan toea niamp anánkamp am mek sir. ⁴³ Aenko Jisaso námoku éréképá yárák i konámp arop fárákapan koropenk ritea maok, am fárákapan sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Mámá ankank moráp kae yupu máte mao mani tokwaeráp koumteouráp arop sínap mani kámákarea yoporop mani tokwae sínámpón.

◊ ⁴⁴ Mámá ponankor koumteouráp arop te mani kápae kare tank nánko, aopwek kánanke ankwapmwaek saráp bokis mek sínapono. Aeno táte am yupu te mani mo námpara, fir sámpá fánaenámpao kor tank mono, am kánanke táman mwar ponankor sirari námpón.”

◊ **12:43:** 2 Ko 8:12

13

'Lotu nap tokwae nánkár kwatae akwap naean'rá sénámp kar'

¹ Jisaso lotu nap tokwae pwarará akwap nánko maok, mao érékpá yárák i konámp arop ankwap ankárrankao sérrá, “Tisa, am yumwi nununkwi kwapwe nkeae. Tá nap kokwapwe nko nkeae.”

² Tá Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo nap nununkwi kwapwe táman nke rape? Nánkár wakmwaek te, arop fárákapao, yumwi ankwap yumuntuk taki tankanoria pwar mono. Arop fárákapao am te ponankor momontokoria apárok sir mwanapon.” [◊]

*'Kápae kare touwe korop naean'rá sénámp kar
Matyu 24:3-14; Luk 21:7-19'*

³ Jisaso Oliv faonkwek tankria nke nánko, lotu nap tokwae nkampok yak. Tá Pita, Jems, Jon, Andru, am yiaworaopwerao saráp tukupea man turunkrá, ⁴ “Amo yinan sérae: Mam ke fek am ankank korop naenámp? Apaeraomékir korop nánko, nkea am ankank korop naenámp te wae wonae fikeanrá mér mwanámp?”

⁵ Aerá turunkapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo te fwapia mér kip! Takria arop ankárrank yumwan kwekár naeane. ⁶ Kápae kare aropao koropeaka onomp eran ‘Ono támao nae.’ Makrá sér mwanape. Aeriaka kápae kare koumteouráp aropan kwekár mwanape. [◊]

⁷ Nánkár yumo wa napo, ‘Yorowar koropán'rá sér, tá panekamp yorowar kar sérarrá korop.

[◊] **13:2:** Lu 19:44 [◊] **13:6:** Mk 13:21-22; 1 Jo 2:18

Aenapo kor, táman wawia korokop kwapono. Am ankank te waeman korop naenámpan maok, má apár pwar naenámp yae te oukoumwan sikono.

⁸ Arop ankwap firaо ankwap-ankwap firént yorowar. Tá ankwap kingomp firaо ankwap kingomp firént yorowar mwanap. Ankwap apárok némp yérur korop nánko, tátē ankwap apárok yae-porokwe tokwae korop naenámpoп. Am ankank koropánk námp te yupurao táráp fárakap naeria manénkir touwe sámp konámp niamp take koropánk naenámpoп.

⁹ Am ke fek te yumoku támao fwapia mér kip. Yumwan ankwap fárakapao náráp lotu nap mekamp kaunsilonámpok santukupá kot mwanape. Aeria maok, yumwan lotu nap mek porokwap mwanap. Yumo onont paokop napara, arop yumwan éréképá tukupea gavman fákáre, tá king fákáre nke nap fek párankop napo te, yumo te onomp kar am fárakapan fwap farákáp mwanapon. ¹⁰ Nánkár ponankor arop fi ankár Kwawé Kare Kar farákáp napo, wawia napo, apár pwar naenámpoп. ¹¹ Yumwan sámpá yarokwapea santukupea kot napo, yumo apápria, yino apae kar sér mwareanrá niniki kwapono. Ponankor kar te Kwaro yumwan nénk nánko, am ke fek táman yumo ankár farákáp mwanapono. Am te apae riteanápe yumoku saráp kar farákáp mono. Yiki Kor Spiritao am kar yumwan sánk naenámpoп. ¹² Tá arop náráp nánaeran arop outíri nánko, man foupouri pap. Tá naropwaryaenápo kuri náráp tárápuan taknámp mwanapon. Tá táráp

[◊] **13:10:** Mt 28:19

ankwapao kor éntupwar naropwarén yoporia arop outíri napo, foupouri pap mwanapon. ¹³ Tá yumo onont paokop napara, arop ponankor te yumwan kokwarok mwarea napon. Aeno aropao kárákáre yakrá akwapea, pwarnámp yae feknámp te Kwaro man warko warámp naenámpón.” ☲ ☲

Kwatae kare ankank wakmwaek korop naenámp kar

Matyu 24:15-28; Luk 17:23-24

¹⁴ Jisaso warko sérrá, “Yumo nke napo, kwatae kare ankank Kwaromp yiki kor taun mek fokopeyak naeane. (Arop mámá kar nkerá farákáp námp kwamp te, ankár fwapia nínik kuno.) Am ke fek te koumteouráp arop Judia apár mek yakáp nap te ankár piríkimpea faonkwek pok mwanapon. ☲ ¹⁵ Táte arop naepik yakeanámp te warko nap mek youmpeaka náráp ankank sámp mono. ¹⁶ Tá arop yopwar mek yak námp te, arákarrá akwapea náráp nap mekamp waempyam sámp mono. ¹⁷ Am ke fek te koumteou arop yareráp, tá yupu-tárap mom wurump nap te koupoutáráp nape! Mao te piríkimpea foporakorrá tukup mwanap kour-sir napono. ¹⁸ Yumo te am kwatae ankank te námpare korop konámp ke fek koropantáno, Kwarén kar toropwap kipo. ¹⁹ Am ke fek te yoporop touwe tokwae kar korop naenámpón. Wokwaek Kwaro kápae kare ankank yoro námp fekia koropea, oukoumwan námp te take pourouráp touwe tokwae korop moimpon. Tá nánkár wakmwaek

☞ **13:13:** Jo 15:18-21 ☞ **13:13:** Mt 10:17-20 ☞ **13:14:** Dan 11:31

kor warko take pourouráp touwe tokwae korop mo naenámpón. ²⁰ Táte Tokwae Karao am touwe tokwae korop naenámp ke fek fae ták-pwar moianámp te, koumteouráp arop ponankor wour mwanapono. Ae mwanapan maok, mao námoku nánkárápnaímp aropan níník námp kwamp, am ke fae ták-pwara námpón.

²¹ Am ke fek arop ankárankao yumwan sérrá, 'Yumo nkenke! Krais máyakáne!' Tá ankwapao sérrá, 'Yumo nkenke! Nkoyakáne!' Aerá sénánko te, yumo te maomp kar wawi kwapon. ²² Aeno arop ankwap fárákapao koropea yumwan kwekárrá sérrá, 'Ono te Kraisono.' Tá ankwap kar sérrá, 'Ono profetono.' Aeriaka kárákáre yororoia ka ankwap pourouráp ankankan kor tére mwanape. Ono waeman kare kar sér rae: Koumteouráp arop Kwaro náráponoria nánkáráp námp te, am taknap arop fárákap támao fwap man poupwekáp mwarea napon. ²³ Ae mwarea napara, yumo te fwapia mér kip. Ono waeman yumwan kápae kare ankank korop naenámp séri nampono."

Nánkár wakmwaek Aropamp Táráp kare korop naenámp kar

Matyu 24:29-31; Luk 21:25-30

²⁴ Jisaso warko sérrá, "Nánkár am touwe tokwae am akwap tenánko, yámar kírikíp nánko, yunk warko yokor mo. ²⁵ Tá yámar mekamp térme ponankor mukarrá ékrínk naenámpón. Yámar mekamp kárákáre kor ankankao kor wuwia wae naenámpón. ²⁶ Aenánko, am ke fek támán

²⁰ 13:19: Dan 12:1 ²¹ 13:22: 2 Te 2:9; Yé 13:13 ²² 13:25: 2 Pi 3:10; Yé 6:12-13

Aropamp Táráp koumwe mek tankria kárákáre tokwae ntia maomp wae mént ék nánko, arop nke mwanapon. [◊] **27** Am ke fek táman mao ensel fákáre tirá kérép nánko, ékiaka apár yarápa pwar námp fek tukupea, Kwaro nánkárápnaamp arop fárákap koupoukarea, ponankor am fi érékép mwanapon.” [◊]

*‘Yao fikan nkea mér kip’rá sénámp kar
Matyu 24:32-35; Luk 21:30-33*

28 Jisaso warko sérrá, “Yumo te yao fikan nkea mér sámp mwanapon. Maomp yowe kor ént féki yak námp te, pwae wourékam arokwe nánko, am te kwapwe naenámp kenono. **29** Taknámp nánkár wakmwaek kor yumo nke napo, am ankank kwatae koropánk nánko te, yumo am táman mér kip. Aropamp Táráp korop naenámp yae wae wonae fik ménki fek yak nápon. **30** Ono waeman yumwan kare kar sénampon: Mámá kear mekamp koumteouráp arop oukoumwan sumpwi mo, yiki yakápria, mámá ankank ponankor korop nánko, nke mwanapon. * **31** Tá yámar ntiaka apár máte akwapá pwar naenámp. Aeno onomp kar máte pwar mono.”

*‘Arop ankwap am ankank korop naenámp yae
mér mono’rá sénámp kar*

Matyu 24:36-44; Luk 21:34-38

32 Jisaso warko arakrá sér, “Tá arop ankwap am ankank korop naenámp ke ntia yae te mér mono.

[◊] **13:26:** Mt 26:64 [◊] **13:27:** 1 Te 4:16-17 * **13:30:** Mámá yére 30 fek yaknámp kar te yére 24-27 fek pwarnámp karan sénampon.

Onomp Naropwar námoku saráp am mér námpon.

◊

³³ Yumo te fwapia mér fek yérékrá yakáp kip. Am te apae riteanápe, am te mae ke fek korop naenámpaoean yumo mér mono. ◊ ³⁴ Am te arak námpon: Arop ankárankao náráp nap pwatea akwap naeria, maomp tére konap arop ankákárankan arakrá kar toropwap: Náráp nap mekamp ankank má fwapia taokeyakáp kipria maok, arop ménki fek taokeyak konámp aropan, ‘Amo yérékrá yakamp’rá séritea akwap konámp niampón. ³⁵ Mak ri konámpnámp taknámp fwapia yérékrá yakáp kip: Yumo te mér mo mam ke fek am nap nouroup korop naenámp te, kumuran korop ni, tátē kumuruk korop ni, tá kom fárámp nánko korop ni, tá koumounék kar korop nie, am te yumo mér mono. ³⁶ Takria mao koupour koropria yumo pamp nap nkeantáno. ◊ ³⁷ Mámá kar ono yumwan farákáp namp máte koumteouráp arop ponankoran sénampono: Yumo fwapia yérékria yakáp kip.”

14

Jisasén farop mwaria kar papnap kar

¹ Wakmwaek anánki yakea maok, Pasova Yae Tokwae ntiaka Pan Yis Moráp Fári konap Yae korop naenámp yae tank nánko maok, pris tokwae fákáre, tátē lo yénkrá farákáp konap arop fákárerao sérrá, “Nomo te mokopiaka Jisasén poupwekápia kánánkámp sámpeaka foupouri pap mwaro?” ◊

◊ **13:32:** Ap 1:7 ◊ **13:33:** Mt 25:13 ◊ **13:36:** Lu 12:37-38

◊ **14:1:** Kis 12:1-27; Mk 10:32-34

² Am fárákapao sérrá, “Nomo lotu i konap yae tokwae fek te am ankank tak mono. Takria koumteouráp arop nkea kokorokorria nomwan yorowar mwanape.

Yupurao Jisasomp me korok sanda kwarákarimp kar
Matyu 26:6-13; Jon 12:1-8

³ Am ke fek te Jisaso Betani mek akwapea, wokwaek lepra touwe sámpá yakámp arop Saimonomp nap mek tank. Mao fánaeria tank nánko maok, yupu ankárank korop. Mao te yumwi fekamp botol kwapwe kare am te nánákáre kwapwe konámp sanda mani tokwae fekamp, am botol nás kor ták-pwararea maok, Jisasomp me korok am sanda kwarákár. ⁴ Aenánko maok, arop ankwap fárákap yakáp nap man nkea kokwarokria maok, námoku kok arakrá sérar, “Apaeritea mao am sanda kwaporok kwarákarrá pwar námpón? ⁵ Tá nomo arop sánk nánko sámpriaka 300 mani silva sáp napo, tá ankank monap aropan sánk mwánámp tene!” Makrá séria maok, am yupuran yopor. ⁶ Aerapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Yumo am yupu numwar takano pwarenke. Apaerá yumo man níník kápae sánk rape? Mao te onan kwapwe kare níník námpón. ⁷ Nánkár am ankank monap arop fárákap te yumont kápae kare por yakáp napo, yumo am fárákapan yaewour saráp yakáp mwaria te tak mwánapon. Aeno ono te yumont kápae kare por yak mono. ⁸ Ankank mámá yupuaoi námp te fwap tak naenámp pwi nánko námpón. Ono oukoumwan sumpwi mo nanko, mao onomp pourouk sanda kwarákárámp te onomp pourou

apár me mek pap mwanap nánap námpon. ^{◊ 9} Ono yumwan waeman kare sénampon: Ponankor apár mekmwaek tukuprá Kwapwe Kare Kar farákápria mámá yupuaoinámp ankank máman kor méntér sérar napo, arop fárákap man nínik mwanapon.”

Judaso pris tokwae fákárean Jisas yirápyaek pap nanae'rá sérimp kar

Matyu 26:14-16; Luk 22:3-6; Jon 11:45-54

10 Am ke fek mént paokop i konap arop éntér-sámpramp ou mekamp Judas Iskariot mao pris tokwae fákáreaonapok Jisasén am fárákapamp yaek pap naenámp kar akwapá sérar. **11** Aenko am fárákapao am wawia maok, warákáránkria maok, am fárákapao man sérrá, “Amwan mani ankwapmwaek sánk mwanámon.” Aerapo maok, Judaso am aropamp yaek sánk naenámp muae kup oupourounkimpon.

Jisaso námoku éréképá yárap i konámp arop fákárerént Pasova fáriap kar

Matyu 26:17-25; Luk 22:7-13

12 Yis Moráp Pan Fépér i konap Yae ankáránk korop nánko, Kwaro Israel firan yaewouránko fwapi yakápiap ke níníkrá fári konap sipsip morok faopornap ke. Aenánko maok, námoku éréképá yárap i konámp arop fákárerao Jisasén turunkrá, “Amo nínik nap te, yino te maok tukupea am Pasova fir nánap mwanámon?” ^{◊ 13} Aerapo maok, Jisaso námoku éréképá yárap i konámp arop anánkaopweran tirá kérápria arakrá sér, “Yumo akwapea Jerusalem mek nepo, arop ankáránk

[◊] **14:8:** Jo 19:40 [◊] **14:12:** Kis 12:6,14-20

sospen mek ént yinkelipea koropea * mwaeaok yumwan kikip nánko te, yumo man éntér papea akwap kipo. ¹⁴ Aenepo maok, akwapea nap mek yoump nánko, yumo nap naropwarén turunkrá arakrá sér kip: ‘Tisa sérrá, “Onoku érékpá yárap i konamp fákárerént Pasova fánanamp nap aokore te maen?” rá séri námpon.’ ¹⁵ Aerá sénepo maok, yumwan nap aokore tokwae narekamp yénkép nánko maok, am mek te tankáp i konap ankank wae nánapi tank námpon. Yumo am mek fir nánap kipo.” ¹⁶ Aeránko maok, am arop yaworao akwapea am taun mek Jisaso sérimpaok nkea maok, am mek fir nánap.

¹⁷ Kumuran Jisas námoku érékpá yárap i konámp arop érékpápea mént korop. ¹⁸ Aeaka am fárakap fépérrá tankáprá maok, Jisaso sérrá, “Ono te yumwan waeman kare kar sénampon: Yumo ou mekamp arop ankárankamp onan yopor aropamp yaek pap naerámpón.” * ¹⁹ Aeránko maok, am námoku érékpá yárap i konámp arop fárakap támao yonkwae touweria maok, man ankákárankskrá turunkup, ‘Ae te amo onan sérii kwapon’rá sér. ²⁰ Aerapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Am arop te yumo éntér-sámpramp ou mekamp ankárankamp pan sámpea onont dis mekamp sup mek anámpea fánámp támaono. ²¹ Kare, Aropamp Táráp te Kwaromp Buk fek sénámp niamp ankár takrá sumpwi naenámpón. Aeno

* **14:13:** Arop ankárank sospen mek ént yinkelipea korop námpt te, sospen mek ént yinkelipea korok papá samp te koumteouramp térean maok, youén Jisas sérinámp kar arop yaworao wuri nke nenepan ninámpón. * **14:18:** Sng 41:9

am arop Aropamp Tárápan yopor aropamp yaek papnámp aropao maok koupouteane! Man éntupwaro fárákap te wampwe mpupo!”

*Jisas Komunion sámp mwanap yénképámp kar
Matyu 26:26-30; Luk 22:14-20; 1 Korin 11:23-25*

²² Am fárákapao fir fépérrá tankápapo maok, Jisaso pan ankáránk sámpea Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, fékéria am fárákapan nénkria sérrá, “Máte onomp pourouno. Má sámpea fárenke.” ²³ Aeaka warko wain éntráp kap sámpria Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, am fárákapan nénkria maok, ²⁴ am fárákapan sérrá, “Máte onomp yiri yumont kontrak wourékam yoro nampon. Ono kápae kare koumteouráp aropan yaewourria kwarákár nanampon. ²⁵ Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Ono te warko wain fár morá akwapea, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek wourékam wain ént fánanampon.”

²⁶ Takia pwarará, am fárákapao tár kar ankáránk sámpea pwarará maok, taun pwarará Oliv faonkwek pok.

*Jisaso Pitan ‘Námwan pwar nanap’rá sérimp kar
Matyu 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 6:36-38*

²⁷ Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo ponankor te onan mérnap pwararea pírikimp mwarea napono. Kwaromp Buk fek am táman sérrá, ‘Ono sipsip taokeyak konámp arop porokwap pap nanko, maomp sipsip pírikimp mwanapon.’ ²⁸ Aeno ono te warko fárámpea yiki yakria, ononkír yumwan mekia Galili mek akwap nanampon.” ²⁹ Pita

²⁸ **14:24:** Kis 24:8; 1 Ko 10:6; Jo 6:54-56 ²⁹ **14:27:** Jo 16:32; Sek 13:7 ²⁸ **14:28:** Mk 16:7

sérrá, “Arop ankwap fárákap amwan pwarará pírikimp napo kor, wampweno. Ono mwar amwan pwar nanamp mono.”³⁰ Tá Jisaso man sérrá, “Ono amwan kare sér rae: Oukoumwan kumuruk kakaruk oukoumwan anánk por aráp mo nánko, amo yinink por ‘Ono te man mér mono’rá sénanapon.”³¹ Aerámpa maok, Pita ankár kar kárakáre fek sérrá, “Wampweno! Ono ankár amont sumpwi naeria te, ono amwan ‘Mér mo namp’rá sér mo kareno!” Tá mént paokop i konap arop ponankor takrá sérar.

Jisaso Getsemani yopwar mek Kwarén kar toropwapimp kar

Matyu 26:36-46; Luk 22:39-46

³² Aea maok, am fárákapao tukupea oliv pékri Getsemani mekria maok, Jisaso námoku éréképea yárakinámp arop fárákapan sérrá, “Yumo mapek yakápenke. Ono akwapea Kwarén kar toropwap nae.”³³ Aeritea maok, Pita, Jems, Jon man éréképea am yininkaopwe támao mént tukup. Aeapo maok, Jisaso náráp pourouk korop naenámp touwe tokwae wakmwaek sámp naenámp yonkwae sakápria yonkwae touwea wae.³⁴ Aeria maok, mao am fárákapan sérrá, “Ono yonkwae touwea waeria, wae sumpwi nanamp pourouiane. Yumo mapek yakáprá yérékenke.”³⁵ Aeria mao yoump tae morokria mao éntér mwaeknámp apárok piká párákapea Kwarén kar toropwapria sérrá, “Amo onan korop naenámp ankank kwatae kwe-pwar nanap mwaekup yak nánko te, fwap kwe-pwar nanapon.”

³⁰ **14:30:** Mk 14:66-72 ³¹ **14:34:** Jo 12:27

✡ 36 Aeritea maok, mao sérrá, “Ayao! Amo te ponankor ankank fwap tére nanapono. Aeno ono ník namp te, ono sámp nanamp touwe sámp-siraeria nampan maok, wampweno. Amo ankár amokuráp ninikaokampo.” ✡

37 Takia maok, warko akwapea am yininkaopwean nke nánko, pampi yakáp. Aenapo, mao Pitán arakrá turunk, “Saimon, amo te amp rape? Amo ankárrankamp ke fek saráp yérékrá yak nanap pourou mo nie? 38 Yumo ankár yérékria Kwarén kar toropwaprá yakápenke. Yumo am ankank korop nánko, pírikimp mwanape. Nínik te wae am tére naeria warákár námpan maok, pourourao kárákáre mono.”

39 Warko akwapea manénkiri námpnámp taknámp Kwarén kar toropwap. 40 Aea maok, warko arákarrá koropea námoku érékpá yárak i konámp arop fárakapan nke nánko maok, pampi yakáp. Am te apae riteanápe, am fárakapamp yi te ouwipi kápae. Aeapara, mao am fárakapan kékéménk námp fek te, am kar pwarokwaprá sér mwanap te mér mo napara, sér moiapon.

41 Jisas warko yininkan akwapeaka koropea am fárakapan sérrá, “Yumo te oukoumwan pampria anepér rape? Wae támaono. Fápárámp ea nkenke! Oukoumwan te Aropamp Tárápan kwatae niníkráp aropamp yaek sánk mwanap ke wae koropáne. 42 Yumo fárámp napo tukup mwaro. Nkenke! Onan outirinámp arop wae koropáne.”

✡ 14:35: Hi 5:7-8 ✡ 14:36: Jo 6:38

*Judaso wae Jisasén yopor aropamp yaek
papnámp kar*

Matyu 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-11

⁴³ Jisas kar sérrá yak nánko maok, tátē am éréképá yárak i konámp arop éntér-sámpramp arop ou mekamp ankwap ankárankamp Judaso korop. Aenánko, pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop, tá Juda taokeyakápnap arop fárakapao tirá kérépnap arop kápae kare, bainatráp yaopwae tia Judasén éntér kákrá korop. ⁴⁴ Manénkir am outirinámp arop am arop fárakapan arakrá sér: “Nánkár ono akwapea nouroupria aop mukur namp te, am arop te Jisas támaonon. Yumo man sámpea maok, fwapia taokeyakea sámpá tukup kip.”

⁴⁵ Aeritea maok, Judas koupour kar akwapea Jisasonámpokria te, ‘Tisa’rá séria man koupiwyakrá aop mukur. ⁴⁶ Aenánko maok, am fárakap wae Jisasomp pourouk yae paprá sámp.

⁴⁷ Aeapo maok, arop ankwap ankárank bainat sámprá pris taokeyak konámp aropamp tére aropan woupwi kor karámpá aop-sír. ⁴⁸ Jisaso am fárakapan sérrá, “Yumo onan sámp mwaria korop nap te, oukunria yorowar i konámp aropan sámp mwaria ni konap niamp bainat, yaopwae makia tia korop rape? ⁴⁹ Wokwaek ono yumwan lotu napmek kar farákáp saráp yak konamp fek onan sámp mwarap tane apaeapon? Yumo mámá nap te wokwaek Kwaromp Buk fek kumwiap karao kare koropanoria napon.” ⁵⁰ Aerá séránko

⁴⁸ **14:48:** Jo 18:20

maok, Jisasént paokop i konap arop fákáre man pwarará pirikimpea tukup. [✳]

Arop tár-ménki ankáralk farákapá akwapámp kar

⁵¹ Arop tár-ménki ankáralk Jisasomp wakmwaek koropámp, mao te waempyam wupwi kor mwar woukwapeanámpao, am fárakapao man sámpria maok, waempyam fek saráp sámp napo maok, ⁵² mao waempyam wor-sirarrá pourou mwar farákapá akwap.

Jisasén sámpea kaunsilo nke námp fek kotiap kar

Matyu 26:57-68; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:12-14,19-24

⁵³ Am fárakapao Jisasén sámpea pris taokeyak konámp aropamp nap mek santukup. Tá pris tokwae ponankor, Juda taokeyakáp konap arop, lo yénkrá farákáp konap arop makia koupoukour yakáp. ⁵⁴ Pita te Jisasomp wakmwaek akwap námpao maok, mao panek tae morok yak. Mao pris taokeyak konámp aropamp naepik yár éntér mek lotu nap tokwae taokeyakáprá yérék i konap plisman fákárerént yaomwi fek pourou yirínkra yak.

⁵⁵ Pris tokwae fákáre ntia kaunsil [†] fákáre ponankor, arop ankwap fárakapan ‘Koropea Jisasoinámp kar farákápenk’ ria wumwi. Aenapan maok, am fárakap te maoinámp kwatae ninik nkea am fek sumpwi pap mwaria oupourounkapao maok, mao am fek sumpwi naenámp kwatae ninik nke mono. ⁵⁶ Aeapo maok, tátē kápae kare arop

[✳] **14:50:** Mt 26:31; Jo 16:32 [†] **14:55:** ‘Kaunsil’: “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fek kware 55 fek nkeae.

man kwekárrá sérapan maok, am fárákapamp kar te ankárarkamp pourouráp mo. ⁵⁷ Aeapo ankwap fárákap yakápia 'Jisaso araki námpono'rá kwekária sér, ⁵⁸ "Yino wa nánko, mao sérrá, 'Ono lotu nap tokwae aropao ti nap te, ono párámpeaka yinínk kumur fek ono ankwap pourouráp nap ti nanampan maok, arop yae kor fek ti mono'rá sérimpon." ⁵⁹ Tá am kar sérar napao kor ankár épépérépi akwapria ankárarkamp pourouráp moimpon.

⁶⁰ Aeapo maok, pris taokeyak konámp arop kaunsil fákáreamp yík fokopeyakrá Jisasén arakrá turunk, "Amo te kar pwarokwaprá sénanap kar mo nie? Amwan mámá kar sérarap te mokopono?" ⁶¹ Aeránko maok, Jisaso kor man kar tákaprá sér mo.

Aenko maok, pris taokeyak konámp arop man warko turunkrá, "Amo te arop ponankor lotu i konap Kwaromp Táráp Krais támao ni mo nie?" ⁶² Jisaso sérrá, "Am te ono támaono. Nánkár Aropamp Táráp ponankor kárákáre tokwaeráp Kwaromp yae-párák mwaek tankea yámar mékamp koumwe yumuntuk ék nánko nke mwanapon." ⁶³ Aeránko maok, pris taokeyak konámp arop am kar wawia korokopria yopor yonkwae pwarámpria, námokuráp pouroukamp waempyam pearákapria maok, sérrá, "Nomo wae táman wa námp te, warko apaerá arop ankwap wumwi mwanámpón? ⁶⁴ Yumo wae wa napo, mao Kwarén wouroump sénámpón. Yumo nomo man te mokop mwanámprá níník rape?" Aeránko

⁵⁸ **14:58:** Jo 2:19-21 ⁵⁹ **14:61:** Ais 53:7; Mk 15:5 ⁶⁰ **14:62:** Dan 7:13; Mk 13:26

maok, am arop fárákapao ponankor sérrá, “Mao te kwatae níníki tenámpara, ankár sumpwiano.” [◇]

⁶⁵ Aerapo maok, arop ankwap fárákapao man atatopria maok, táte waemptyam sámprá yimetápok woukoupea fákeyakáprá man porokwapria sérrá, “Amo oukoumwan profet kar fek sérae: Oukoumwan amwan te wa porokwapriane?” Aeria maok, lotu nap taokeyakáprá yérék i konap plisman fákare yae faeran sámprá tárapore. [◇]

Pita Jisasén mér mo namp’rá sénámp kar

Matyu 26:69-75; Luk 22:54-62; Jon 18:15-18,25

27

⁶⁶ Pita te ek yár éntér mek yakánko maok, tá pris taokeyak konámp aropamp tére konámp yupu ankárank koropea ⁶⁷ nke nánko maok, Pita yaomwi fek tank. Aenánko maok, yupurao man tokor kari yakrá arakrá sér, “Amo kor wae Nasaret mekamp Jisasént yak konapon.” ⁶⁸ Aerámpa maok, Pita monoria arakrá sér, “Mono! Ono te amo sénap kar am te mér mo kare nampon!” Makri pwarará oukur tará ek youmprá nap ménki fek nánko maok, kakaruk ankárank aráp. ⁶⁹ Aenko am tére konámp yupurao kor warko man nkea maok, wonae fik am fek yakápap arop fárákapán sérrá, “Mámá arop máte wae am fi támaonono.” ⁷⁰ Tá Pita warko sérrá, “Mono!”

Aeránko maok, wakmwaek arop ankwap fárákap wonae fik am fek yakáp napao sérrá, “Wi! Amo te waeman am fi támaono. Waráp kar te Galili mekamp aropamp kar niamp napono.”

[◇] **14:64:** Wkp 24:16; Jo 19:7 [◇] **14:65:** Ais 53:5

71 Tá Pita kar arakrá sér, “Ono te yumwan waeman narekampráp kare kar sér rae: Ono am yumo sénap arop te mér mo nampon. Táte ono kwekár sénanko te, Kwaro onan kwatae pap naenámpón.”

72 Takrá séri pwar nánko maok, koupour kar kakaruk anánk por aráp. Aenánko maok, Pita warko Jisaso sérimp kar ník: “Nánkár kakaruk oukoumwan anánk por fárámp mo námp fek, amo yinink por ‘Ono te man mér mono’rá sénanapono.’ Aeria maok, Pita aropompria éma waempon. ☩

15

Jisasén Pailatonámpok warámpá tukupap kar

1 Koumounek kar pris tokwae fákáre ntia Juda taokeyak konap arop fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop fákáre, tá ponankor kaunsil fákáre makia maok, koupoukarrá am mwanap kar pap. Takia pwarará, wakmwaek Jisasén sámpéa yaek sen fek yarokwapea santukupea, Rom mekamp arop érékp-tank konámp gavman Pailatonámpok santukup. **2** Aeapo maok, Pailato man turunkrá, “Amo Juda firamp king nie?” Aerá séránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá maok, “Wae amoku sénap támaono.” **3** Aeránko maok, pris tokwae fákárerao Jisas tak moimp karan kwekárrá nkawakwe make kar farákáp. **4** Aeapo maok, Pailato man warko turunkria maok, “Amo wa napo, amwan kápae kare kar sénap máte, nopok kor ankwap kar sér mo nie?” **5** Aeránko maok, Jisaso kor ankwap kar pwarokwaprá sér mo nánko maok, Pailat níník tokwae. ☩

◊ **14:72:** Mk 14:30 ◊ **15:5:** Mk 14:61; Ais 53:7

Pailato 'Takenk'rá sénánko Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar

Matyu 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16

⁶ Yopwar méntép Pasova fári konap yae fek Pailato fákapá yaknámp arop ankáralk aokorop pwar konámp. Am te koumteouráp aropao arop ankáralk fákapá yak námp maomp e sénapo, Pailato am arop aokorop-pwar konámpón. ⁷ Am ke fek te arop ankwap gavmanén yorowaria arop sumpwi yénképia napo, gavman am fárakap fápkamánkia kák tenapo, yakáp napon. Am ou mek arop ankáralkamp maomp e te Barabas. ⁸ Aeria maok, am koumteouráp aropao kor Pailatén 'Wokwaek i konámpnámp taknámp, arop kalabus mekamp ankáralk sámp-kérépae'rá sér. ⁹ Aerapo maok, Pailato nopok am fárakapan arakrá turunk, "Yumo te ono yumo Judamp king, man sámp-kérépenkria nape?" Am takrá turunk námp te apae riteanápe, Pailato wae mér, ¹⁰ pris tokwae fákárerao Jisasén párák kokwarokria warámpá korop tenapantá. ¹¹ Aenámpán maok, pris tokwae fákáre koumteouráp aropan, takrá sérenkria fopwaoka wae napo maok, am fárakapao Pailatén 'Amo Jisasén te sámp-kérép kwapono. Barabasén sámp-kérépae' ria wae. ¹² Aerapo maok, Pailato warko turunkrá, "Yiráp nínik te mámá arop yumo 'Judamp king' ri konap man te mokopaeria nape?" ¹³ Aeránko maok, tátē am fárakapao warko sérrá, "Yaopwae porokopramp fek pukupenke!" ¹⁴ Aerapo maok, Pailato am fárakapan sérrá, "Apae

[✧] **15:10:** Jo 11:47-48; 12:19

riteanono? Mao te apae kwatae niniki námpón?" Aerá turunkámpán maok, am fárakap ankár kárakárea waeria sérrá, "Yaopwae porokopramp fek pukupenke!" [◊] ¹⁵ Aerapo, Pailato am koumteouráp aropao warákáranáponoria Barabasén am arop fákáreaonapok sámp-kérép. Aeria mao sénánko, soldia Jisasén wip ain fekamp nil tokoropeyak námp fek am fek porokwapá pwarará maok, yaopwae porokopramp fek pukupenkria soldiamp yaek sánk.

*Soldia fákárerao Jisasén amomoria wouroumprá
sénap kar*

Matyu 27:27-31; Jon 19:1-3

¹⁶ Aenko am soldia fákárerao Jisasén warámp santukupea Rom mekamp kiap tokwaeramp nap népikria maok, soldia ponankor 'Koropenk' ria wumwi. ¹⁷ Am fárakapao maomp waempyam worokwapea papria maok, kingo yirímp konámp niamp waempyam noumouri fek Jisasomp pourouk yirímp. Tá wiráp paok wi moukoupea kingo yirímp konámp kumpan wounáprá maomp me korok yirímpá pwar. ¹⁸ Am soldia fákárerao wouroumpria sérrá, "Yo...! Juda firamp king e!" ¹⁹ Aeria maok, am fákárerao man yaopwae fek me korok fuk. Tá am fárakapao man atopria táman e tokwae sánk námpria wouroumprá maomp wonae fik kwaráp torokomp. [◊] ²⁰ Am fákárerao man wouroumpea pwarará, maomp pouroukamp waempyam noumouri worokwapea paprá, tá námokuráp waempyam am yirímpaea maok, man

[◊] **15:14:** Ap 3:14 [◊] **15:19:** Ais 50:6 [◊] **15:19:** Lu 23:11

yaopwae porokopramp fek pukup mwaria taun younkwek santukup.

Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar Matyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-24

²¹ Aleksander ntiaka Rufusomp naropwar Saimon Sairini meknámp koropeaka, taun mek akwap naerianánko maok, tátē am fákárerao man, Jisasomp yaopwae porokopramp sámpaeria kárákáre.

²² Am fárakapao Jisasén santukupea faonkwek Golgota mek. Am faonkwe e fi te ‘Arop Me Kor Yaknámp Apár’rá sér i konapon. ²³ Arop ankwapao Jisasén wain ntiaka touwe námpare yak naenámp marasin mént ouroukoupea sánk mwaria napo maok, Jisaso fár mo. ²⁴ Am soldia fákárerao Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupia pwa-tea maok, yakáprá satu pilairiaka, wa mokop kárákáreaka am waempyam ankank tianrá nke mwaria. *

²⁵ Man yaopwae porokopramp fek koumounek sárakok ke námp fek pukupapono. ²⁶ Aetea maok, narek me kor yarápae fek arop am fek kotia pukupnap kar kumwiria maok, arakrá sér: Juda Firamp Kingono. ²⁷ Aetea arop yorowaria ankank pouroukoupnep arop anánkaopwe wonae fik am fek ankapan yae-párák mwaek, ankapan yae-mánkwani mwaekia pukupapono. ²⁸ Aeapara Kwaromp Buk fekamp kar ankárarkamp yak námp máte oukoumwan te kare karono. Am kar te arakrá sénápon: ‘Aropao man kwatae níníkinámp aropént koumpá pwar napon.’ *

* 15:24: Sng 22:18 * 15:28: Ais 53:12

29 Aetea maok, koumteouráp arop fákárerao mwaeaok tukup koroprá man wouroump-sérria maok, “Amo, lotu nap tokwae soumpouriaka yinink yae fek warko ti nanamp ri konap aropao nap. **30** Oukoumwán te amoku támao yaewouria yaopwae porokopramp pwarará ékael!” **31** Tá pris tokwae fákáre, lo yénkrá farákáp konap arop fákárerao kor man wouroump. Námoku támao sérarrá arakrá sér, “Mao te wokwaek fikamp aropan yaewouri námpao maok, námoku te yaewour naenámp pourou mono. **32** Mao te Krais, Israel firamp kingao námp kwamp te, yaopwae porokopramp am pwarará ék nánko, nomo man nkeaka man te Krais karenorá mér mwaro.” Tá arop yawor Jisasént yaopwae porokopramp fek pukup napao kor man wouroumpepono.

Jisas wae sumpwimp kar

Matyu 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30

33 Yámar kukkwaraokánko, kumur niamp kírikíp tokwae kar apár ponankor oupouroupeyakrá akwapea 3 kilok. **34** Aenko am ke fek táman Jisas téken arakrá wumwi, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” Makrá sérimp te arak: “Onomp Kwar e, onomp Kwar e, amo onan apaerá pwararape?” **35** Aeránko arop ankwap fárakáp wonae fik am fek yakáp nap wawia maok, sérrá, “Wawenke! Mao te Elaijan wumwi námpón.” **36** Aerapo maok, arop ankwap ankárakkamp fárakoprá akwapea yao yir niamp fek top i konámp wain ént mek anámpeaka Jisaso fáranoria yaopwae fek norokarea sánk. Aeria maok, am aropao sérrá,

✧ 15:30: Sng 22:7; Jo 2:19 **✧ 15:34:** Sng 22:1

“Nomo yépékrá yakáp mwaro. Elaija te koropea aokoropea sámpék ni mokopon nke mwaro.” ³⁸
³⁷ Aeapo maok, Jisaso tékén f épéna waeria maok, wae worokor.

³⁸ Aenánko maok, Jisas worokorámp ke fek te, waempyam tokwae lotu nap tokwae mekamp aokore kuk mek ménki fek nánkáráp tariap te nareknámpiaka pearákarrá ékia fu fek por-pwar nánko maok, am waempyam anánk mwaek peari yak. ³⁹ Tá soldia fi éréképá yak konámp kepteno Jisas yakámp fek wonae fik fokopeyakea Jisas worokor námp nkea arakrá sér, “Kare karono. Mámá arop máte Kwaromp Tárápono!”

⁴⁰ Koumteou ankwap fárakapao kor panek tae morok yakáprá maok, yérépékrá yakáp. Ankwap ankáranks maomp e te Magdala mekamp Maria, ankwap te Maria, nánae Jems ntiaka Josesomp éntupwar, tá ankwap te Salome. ⁴¹ Am koumteou te Jisas wokwaek Galili mek yakámp ke fek maomp wakmwaek tukuprá man yaewouriapono. Tá Jisas Jerusalem mek koropánko, koumteou kápae kare mént tapokwapea koropap fek, mao kuri am fek yakápión.

*Jisasomp yákáre péri kor me mek papap kar
 Matyu 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42*

⁴²⁻⁴³ Kumuran taun Arimatea mekamp Josep korop. Mao te Kaunsil ankwap koumteouráp arop nke nap fek e kwapweráp arop, tá mao kor Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp keantá yépékrá yak konámp. Oumpouran te anepér i konap yae ara, oukoumwan te ankank nánapnap yaenon.

³⁸ **15:36:** Sng 69:21 ³⁹ **15:38:** Kis 26:31-33; Hi 10:19-20

Aeria maok, Josep te Pailatén nkea apáp mono, youmpea maok, man sérrá, “Ono te Jisasomp yákáre sámpá akwapá pap nae rae.” ⁴⁴ Aeránko maok, Pailato níník tokwaeria maok, man sérrá, “Mao te wae sumpwi námp nie?” Aeria maok, keptenén koropae ritea man turunkrá, “Jisas te wae sumpwi námp nie?” ⁴⁵ Mao wae keptenomp kar wawia, Josepén sérrá, “Amo akwapea am yákáre sámpae.” ⁴⁶ Aeránko maok, Josepo akwapeaka waempyam wupwi mani fek sámpea maok, tá akwapea narekamp Jisasomp yákáre sámpá ékia am waempyam wupwi fek papea yarokwap. Aea sakwapea péri me wokwaek yoroiap me mek papria maok, Josepo péri kárakére tokwae fáparákarrá youmpea péri me táp fek woukoupá pwar. ⁴⁷ Aenko Makdala mekamp Maria ntia Josesomp éntupwar Maria am anánkaopwerao Jisasén pap nap wae nkea méri pwarará akwap.

16

Jisas fárámpámp kar

¹ Anepér i konap Sabat yae pwar * nánko maok, Makdala mekamp Maria ntiaka Jemsomp éntupwar Maria, tá Salome, makia am fárákapao welráp nánákáre konámp ankank mani fek tia Jisasomp yákáre koupour mákáreantá forokwapá pap mwanámpria nánapia pátea pamp. ² Pampia maok, koumounek kar Sande fek am ankank

* **16:1:** ‘Anepér i konap yae pwar’rá sénámp te, Sarere fek yámar porokor námp fek am lotunap yae pwar nánko, am ke fek táman koumteouráp arop fwap paokopria stua mekamp ankank ti mwanapono. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fek kware 72 fek nkeae.

tiaka péri kor me fek tukup. ³ Tukupria maok, námoku am fárakap támao sérarrá tukuprá, “Wa mokop nomwan yaewouria am péri kor me táp fekamp péri kárakére tokwae kíkipia far-farrá ak-wap naenámpon?” ⁴ Aeritea am fárakapao nkeapo maok, am péri kor me táp fekamp te yak mo. Am me táp fekamp ér-sayoumpea aop mwaek pwate. Am péri kor worare te yoporop tokwae kar. ⁵ Aenko am fárakapao péri kor me mek yinkea nkeapo maok, arop tár-ménki waempyam wupwi éri yirimpea, yae-párák mwaek tankánko maok, am fárakapao nkerá paokoprá kokorokor.

⁶ Aeapo maok, mao am fárakapan sérrá, “Yumo te kokorokori kwapon! Ono wae mérandon, yumo te Nasaret mekamp Jisasén yaopwae porokopramp fek pukup nap taman oupourounkrá korop napon. Mao te wae fáramp tenápon. Mao te mapek yak mono. Man papap yowae má nkenke. ⁷ Yumo tukupeaka maomp arop fákáreran séraria maok, Pitan kor sér kip, ‘Jisas te wae manénkir Galili mek mekia akwap naenámpon. Aenánko, yumo te mao wokwaek yumwan sérimpnámp taknámp ampok man nke mwanapon.’” ⁸

⁸ Aeránko maok, am koumteouao kor péri kor me meknámp ek ouroumpá mankrá apápria kour me woukour riaka pírikimpea tukupria maok, arop ankárangan kar sér mo.

*Makdala mekamp Maria Jisasén nkemp kar
Matyu 28:9-10; Jon 20:11-18*

⁹ Jisas yae ankárank Sande fek koumounek kar fárampápon. Aea maok, manénkir te, mao

⁸ **16:7:** Mk 14:28

akwapea Makdala mekamp Marian kikipimpon. Am yupu te wokwaek kar kwatae-arop fákánekao maomp pourouk woukouri yakápánko, Jisaso yéréperá kérépámp yupunono. ^{✧ 10} Maria akwapea am Jisasént wokwaek paokapiap arop fákáreran sénaeria nke nánko maok, am arop fárakapao kor Jisasén yonkuae touweria maok, éménkrá yakáp. ¹¹ Yakápapo maok, am fárakapan sérrá, “Ono nke nanko, Jisas te yíki yak námpono!” Aerá séránko maok, am fárakap wa napao maok, kare karonorá ninik mo.

Mént paokapiap arop anánkaopweao Jisasén mwaeaok nkenep kar

Luk 24:13-35

¹² Nánkár wakmwaek Jisasént paokapiap arop anánkaopwerao taun pwarará akwapepo maok, Jisas arop ankwap niampia akwapea am arop yaworan mwaeaok kíkip. ¹³ Aenko maok, am arop yaworao kor akwapea Jisasént paokop i konap arop ankwap fárakapan am kar fárakapepo maok, am fárakapao kor am arop yaworamp kar wawia karenorá mér mo.

Jisaso mao éréképá yárákimp aropan ‘Tére kip’ ria sérimp kar

*Matyu 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23;
Aposel 1:6-8*

¹⁴ Wakmwaek Jisasént paokop i konap mom-sámprampao tankáprá fépérapo maok, Jisaso maonapok akwap. Am fárakap te koumteouráp aropao ‘Jisas te warko fárámp nánko nke námpono’rá sénapan maok, mao te karenorá

[✧] **16:9:** Lu 8:2

ninikia mér mo. Aenapantá maok, Jisaso am fárakapan yoporimpon. ¹⁵ Aeria maok, mao am fárakapan arakrá sér, “Yumo tukupea apár-apár ponankor Kwaromp Kwapwe Kare Kar ponankor aropan farákáp kipo. ¹⁶ Aenapo, arop Kwarén mériaka, ént mek anámp námp te, Kwaro man warko warámp naerámp. Aeno arop man mér mo námp te, kotia yaomwi mek pik naerámp. ¹⁷ Kwar te arop man mér nánko te, maomp kárakáre am aropamp yaek puiyakrá náráp kárakáre yororo naenámp. Tá maomp e fek kwatae-arop yéréperá kérép, tá ankwapankwap wourékam kar farákáp mwanapon. ¹⁸ Am fárakapao fou-tákam fwap yae fek sámp mwarea napon. Tá arop sumpwi pap konap fou fánapao kor, sumpwi mo, fwapon. Tá am fárakap touwenap aropan kor pourouk yae pap napo, am touwe fwap naeria námp.” ¹⁹

*Kwaro Jisasén yámar mek sámpá pokámp kar
Luk 24:50-53; Aposel 1:9-11*

¹⁹ Jisas Tokwae Karao Kwaromp kar am fárakapan farákápea pwar nánko, Kwaro yámar mek man sámpea pok. Aenánko mao Kwaromp yae-párák mwaek tank námp. ²⁰ Aenko mént paokopiap aropao tukupea, ponankor apár mek Kwaromp kar farákáp. Aenapo, Tokwae Kar am fárakapént téreria, mao farákápnap kar kare karonorá yénképnámp kárakáre yororoimpono. ²¹

^{16:16:} Ap 2:38; 16:31-33 ^{16:18:} Lu 10:19; Ap 2:4; 8:7; 28:3-6

^{16:19:} Ap 2:33-34; Ef 1:20 ^{16:20:} Ap 14:3; Hi 2:3-4

**Kwaromp Kwapwe Kare Kar
The New Testament in the Karkar-Yuri Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Karkar-Yuri long
Niugini**

Copyright © 1994 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Karkar-Yuri

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Mar 2024 from source files dated 31 Aug 2023

7103f8db-88c2-5fec-8ac4-0edfac04e885